

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[Venedig], 1493-95

[Questio CXXXI - Questio CXL]

[urn:nbn:de:bsz:31-305443](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-305443)

26 CXXXI. De ambitioe 26 CXXXII De inani gloria

magnanimitatis: si s; rei vitate s; s; optione. Un Seneca dicit in lib. de qtuor virtutib; q magnanimitas si se extra modu suu extollat faciet viru minace: istatu: turbidu: ique: tus: r in qscuq; excellencas dictoz factoruq; neglecta honestate festinu: r sic p; q; psuptuosus s; rei vitate qnq; de ficit a magnanimo: s; fm apparetia in excessu se habet.

De ambitione. Questio CXXXI.

Deinde consideradu est de ambitio ne. Et circa hoc qruur duo. p veru ambitio sit pctm. 2. vtz opponat magnanimitati per excessu.

Ad primum sic pcedit. Uidet q; ambitio no sit pctm. Importat. n. ambitio cupi ditate honoris. honor aut de se qda bonu est: r maximu iter exteriora bona. vñ r illi q de honore no curat vituperant. ergo ambitio no e pctm s; magis aliqd laudabile s; q bonu laudabilr appetit. C. S. Quilibet absq; vicio pt appetere illud qd sibi debet. p pmio. s; honor e pmu vtu tis: vt pbs dicit i p. 2. 8. ethi. g ambitio honoris no e pctm.

C. S. Illud p qd ho puocat ad bonu r reuocat a malo n est pctm. sed p honore hoies puocatur ad bona faciēda r mala vitāda: sic pbs dicit i. 3. ethi. q fortissimi vidēt eē apd quos timidi sūt ihonorati: fortes autē honorati. r Tullio dicit i li. de tusculanis qonib; q honor alit artes. g ambitio no e pctm. C. S. 3 est qd dicit i. ad Cor. 13. q charitas no est ambitiosa: no qrit q sua sūt. nihil aut repugnat charitati ni si pctm. g. ambitio e pctm. C. R. n. ddm q sicut supra dictu ē: honor iporat quādā reuerētiā alicui exhibitā i testimo niū excellētie ei. C. Circa excellētiā aut hois duo sūt atre dēda. p qdē q illud fm qd ho excellit no h; ho a seipso s; est qd qdā diuini i co. r id ex hoc no debet sibi pncipalr honor s; deo. 2. Consideradu ē q illud i quo ho excellit da tur ho a deo vt ex eo alyz pfit. vñ itatu d; ho placere tē stimoniū sine excellētie qd ab alyz exhibet in qtu ex hoc parat sibi via ad hoc q alyz pfit. Triplr aut appetitū ho noris ptingit eē iordinatū. Uno p hoc q alyz appetit te stimoniū de excellētia quā no h; qd e appetere honore su pra suā pportionē. Alio p hoc q honore sibi cupit no re ferēdo in deū. 3. p hoc q appetit eius in ipso honore ge scit no referens honore ad vtilitatē alioz. ambitio aut i portat iordinatū appetitū honoris. vñ manifestū ē q am bitio semp est pctm. C. Ad p. ergo ddm: q appetit boni d; regulari fm rōne: cui r regulā si trāscēdat erit viciosus. r hoc mō viciosus ē q alyz honore appetat no fm ordinē rōnis. vituperant aut q no curat de honore s; q rō dicitat vt. n. no vitēt ea q sūt zia honori. C. Ad 2. ddm: q honoz no e pmu vtu tis quo ad ipsuz virtuosuz: vt. s. hoc p pmio expetere debeat: s; p pmio expetit bntudinē q e finis vtu tis. dicit aut eē pmu vtu tis ex pte alioz qui no hnt aliquod mai qd vtuoso retribuāt q; honore q ex hoc ipso magnitu dinē h; q; pphibet testimoniū vtu ti. vñ p; q no e sufficiēs pmu: vt dicit in. 3. ethi. C. Ad 3. ddm: q sic p appetitū hono ris qn debito mō appetit aliq puocant ad bonu r reuocā tur a malo: ita ē si iordinate appetat pōt eē ho occasio multa mala faciēdi. dū. s. aliq; no curat qlitercuq; honore psequi posset. Un Salusti dicit in catilinario q gloriā r ho nozē r iperiu bon r ignau r eque sibi exoptāt: s; ille. s. bon vera via vti. huic. s. ignauo: q; bone artes desūt: dol atq; fallacys pcedit: r tñ illi q solū pp honore vl bona faciūt vl mala vitāt no sūt vtuosi: vt p; p pbs in. 3. ethi. vbi dicit q no sunt vere fortes qui ppter honore fortia faciūt.

Ad secundum sic pcedit. Uidet q; ambitio n opponat magnanimitati p excessu. Un eni medio no opponit ex vna pte nisi vnu ex tremū. s; magnanimitati p excessu opponit psuptio: vt di

ctū ē. g no opponit ei ābitio p excessu. C. S. Magnanimi tas ē circa honores: sed ābitio vñ pñere ad dignitates. d; eni. z. Machab. 4. q; Jason ābiebat sumuz sacerdotiū. g ābitio non opponit magnanimitati. C. S. Ambitio vñ ad exteriorē apparatū pñere. d; n. Act. 25. q; Agrippa r Ber nice cū multa ambitione itroierūt ptoziū. r. z. palipo. 16. q; sup corp; Asa mortui cōbuxerūt aromata r vngiēta am bitioe nimia. s; magnanimitas no ē circa exteriorē appa ratū. g ambitio no opponit magnanimitati. C. S. 3 ē qd Tullio in p de offi. dicit: q sic qsq; magnitudie ai excellit: ita magie vult oīuz pnceps esse solus: s; hoc pñet ad am bitioe. ergo ambitio pñet ad excessu magnanimitatis. C. R. n. ddm: q sicut dictū ē: ambitio iporat appetitū ior dinatū honoris. magnanimitas aut ē circa honores: r vñ eis s; q; o; vñ manifestū ē q; ambitio opponit magnani mitati: sic iordinatū ordiato. C. Ad p. ddm: q magnanimi tas ad duo respicit. ad vnu qdē sit ad finē itētū: qd ē aliqd magnū op qd magnanimo attētat s; suā facultatē: r qtu ad hoc opponit magnanimitati p excessu psuptio. psuptio eni attētat aliqd magnū op supra suā facultatē. ad aliū at respicit magnanimitas sicut ad māz q debite vñ. s. ad ho nozē: r qtu ad hoc opponit magnanimitati p excessu; am bitio. no est aut icōueniens fm diuersa eē plures excessus vnius medy. C. Ad 2. ddm: q illi q sunt pstituti in digni tate ppter quādā excellētiā status debet honor: r fm hoc iordinatus appetitus dignitatū pñet ad ambitionē: s; g n. iordinate appeteret dignitatē no rōne honoris s; ppter debitū dignitatis vsuz suā facultatē excedētes: no eēt am bitiosus s; magis psumptuosus. C. Ad 3. ddm: q ipsa solē nitas exterioris cultus ad quēdā honore pñet: vñ r talib; pñeuit honoz exhiberi: qd signat Jaco. z. Si introierit i cōuētuz vestru vir anulū aureū hñs in veste cādida: r di peritis eitu sede hic tē: vñ ambitio no est circa exteriorēz cultuz nisi fm q; pñet ad honore.

De inani gloria. Questio CXXXII.

Deinde consideradu est de inani glia. Et circa hoc qruur q; tuor. p vtru appetit glie sit pctm. 2. vtruz magnanimitati opponatur. Ter tio vtruz sit peccatum mortale. Quar to vtrum sit vitium capitale. Quinto de filiabus eius.

Ad primum sic pcedit. Uidet q; appetitus glo rie non sit pctm. Nullus. n. peccat in hoc q; deo assimilat: qnimo mandā ad Eph. 5. Estote imitatores dei sic filij carissimi. s; in hoc q; ho qrit gliam videt deū imitari qui ab hoibus gliam querit: vnde dicitur Isa. 43. Affert filios meos de longinquo: r filias meas ab extremis terre: r oēm q; iuocat nomen meum in gliam meā creauit eū. g appetitus glie non est pctm. C. S. Illud p qd aliquis puocatur ad bonu non vñ eē pctm. s; per ap petitum glie hoies puocantur ad bonu. dicit. n. Tullius i lib. de tusculanis questionibus q; hoies ad studia ipellun tur glia. in sacra etiā scriptura pmittit glia p bonis ope ribus: fm illud ad Ro. 2. Dis quidez qui sunt fm patien tiam boni operis gliam r honorem. g appetitus glorie non est pctm. C. S. Tullius dicit in sua rhetorica q; gloria est frequēs de aliquo fama cum laude: r ad idem pertinet qd Ambro. dicit q; gloria est quasi clara cum laude notitia. s; appetere laudabilem famam no est peccatum quonimmo videtur esse laudabile: fm illud Ecclesia. 4. i. i. Curam habe de bono nomine. r ad Roma. 12. Prouidentes bona non solum coram deo sed etiam coram omnibus hominibus. g appetitus inanis glorie non est pctm. C. Sed cōtra ē qd Aug. dicit. 5. de ciui. dei. Sanius videt qui amorē latidīs vi ciū esse recognoscit. C. R. n. ddm: q; gloria claritatē quādā

significat. vñ gloriari idē est qđ clarificari: vt Aug. dicit su per Jo. claritas autē et decor quādā habēt manifestationē. et iō nomē glorie pprie iportat manifestationē alicuius de hoc qđ apud hoies decoz videt: siue illud sit bonū corporale aliquod siue spūale: qđ vero illud qđ simpliciter clarū est multo cōspici pōt et remotis. ideo pprie per nomen glorie designat qđ bonū alicuius deueniat in multoz notitiam et approbationē: fm qđ Salustius dicit in catilina: Gloriari ad vñū nō est. largius tñ accepto glorie nomi ne nō solū cōsistit in multitudinis cognitione: sed etiā pau corū vel vnius aut sui solius: duz. s. aliquis ppriū bonū offe derat: vt dignū laude. qđ autē aliquis bonū suū cognoscat et approbet nō est peccatū. dicit enī. i. ad Cor. 2. Nos autē nō spūitū huius mūdi accepimus. sed spūi qui ex deo est: vt sciamus que a deo donata sunt nobis. similr etiā nō est peccatū qđ aliquis velit bona opera sua ab alijs approba ri. dicit enī Matth. 5. Luceat lux vestra corā hoibus. et iō appetitus glorie de se nō noiat aliquod viciōsus: sed appe titus inanis vel vane glorie viciū importat. nā quodlibet vanū appetere viciōsus est: s. illud ps. Ut qđ diligitis va nitatē et queritis mēdaciū. pōt autē gloria dici vana tripli citer. Uno mō ex parte rei de qua qđ gloriā querit: puta cū qđ qrit gloriā de eo qđ nō est: vel de eo qđ nō est gloria dignū: sicut de aliqua re fragili et caduca. Alio mō ex par te eius a quo quis gloriā querit: puta hois cuius iudiciū nō est certū. 3° ex parte ipsi qđ gloriā appetit: qđ videlicet appetitū glorie siue nō refert in debitū finē: puta ad hono rem dei vel primi salutē. Ad p^o qđ dicit Aug. di cit sup illud Jo. 13. Vos vocatis me magister et dñe: et bene dicitis. periculosus ē sibi placere cui cauedū est suppire. ille autē qđ sup oīa est qđ tūcūq; se laudet nō extollit se. nobis nāq; expedit deū nosse: nō illi nec eū qđ cognoscat si non se indicet ipse qui nouit. vñ ps. qđ de^o suā gloriā nō querit ppter se: s. ppter nos. et sicut etiā hō laudabilr pōt ad alio ruz vtilitatē gloriā suā appetere: fm illud Mat. 5. Videat opa vestra bona et glorificēt patrē vestruz qui in celis est. Ad 2° qđ dicit qđ gloria que habet a deo nō est gloria va na s. vñ: et talis glia bonis opib^o in pñiū reprobmittit: de qđ dicit. z. ad Cor. 10. Qui gloriat in dño gloriat. nō. n. qđ seipsuz cōmēdat ille pbat^o ē: s. qđ de^o cōmēdat. puocant ēt ali qui ad vñū opa ex appetitū glie hūane: sicut ex appetitū alioruz terrenoz bonoz. nō tñ est vñ vñūsus qđ ppter hu manā gloriā opa vñūsus opaf: vt Aug. pbat in. 5. de ciuita te dei. Ad 3° qđ dicit qđ ad pfectionē hois pñinet qđ ipse co gnoscat: sed qđ ipse ab alijs cognoscat nō pñinet ad eius p fectiōē. et iō nō est p se appetēdū. pōt tñ appeti in qđtū est vtile ad aliquid: vel ad hoc qđ de^o ab hoibus glorificēt: vt ad hoc qđ hoies pficiāt ex bono qđ in alio cognoscat: vel ex hoc qđ ipse hō ex bonis que in se cognoscat per testimi niuz laudis aliene studeat in eis pfeuerare et ad meliora p ficere: et fm hoc laudabile est qđ curā habeat alijs de bo no noie. et qđ puideat bona coraz deo et hoibus: nō tñ qđ in hominū lande inaniter delectetur.

Ad secundum sic pcedit. Videat qđ inanis glia magnanimitati nō opponatur. Pertinet. n. ad ianē gloriā: vt dictū ē qđ alijs glorie i his qđ nō sūt: qđ pñinet ad falsitatē: vel i reb^o terrenis vel cadu cis: qđ pñinet ad cupiditatē: vel in testimonio hoīuz quoz iudiciū nō est certū: qđ pñinet ad imprudētā. huiusmodi at vicia nō opponunt magnanimitati. qđ inanis gloria nō op ponit magnanimitati. Ad 3°. Inanis gloria nō opponit ma gnanimitati per defectū: sic pñinet inanis glia glorie repugnās vt. sicut ē nec p excessuz. sic enī magnanimitati pñinet et ambitio opponunt: vt dictū ē. a qđ inanis gloria differt. qđ inanis glia nō opponit magnanimitati. Ad 4°. Ad pñinet. sup illud: Nihil p pñinet aut ianē gliaz: dicit glo.

Erāt aliq iter eos dissentientes igeti ianis glie cā pñinetes. pñinetio aut nō opponit magnanimitati. qđ necq; inanis glia. Ad 5° ē qđ Tull^o dicit in p de offi. Laudē ē glie cupi ditas. eripit. n. ai libtatē p qđ magnanimitas viris oīs d3 esse pñinetio. qđ opponit magnanimitati. Ad 6°. dicit qđ sic supra dictū est: glia ē qđ effectus honoris et laudis. ex hoc. n. qđ alijs laudat vel qđ reuerētia ei exhibet reddif clarus in notitia alioz: et qđ magnanimitas ē circa honorē: vt su pra dictū ē: pñis ē ēt vt sit circa gloriā: vt. s. sic alijs mode rate vñū honorē: ita ēt moderate vñū glia. et iō iordinat^o appetit^o glie directe magnanimitati opponit. Ad 7° qđ dicit qđ hocipsuz magnitudini ai repugnat qđ alijs res mo dicas tātū appreciet qđ de eis glorie. vñ in. 4. etbi. dicit de magnanimo qđ sibi sit honor paruz. sicut ē et alia qđ ppter honorē qđrunē: puta potētat^o et diuitie parua reputant ab eo. sicut etiā magnitudini ai repugnat qđ alijs de his qđ non sūt glorie. vñ de magnanimo dicit. 4. etbi. qđ magis curat vñū qđ opionē. sicut ē et magnitudini ai repugnat qđ alijs glorie i testimonia laudis humane qđ si hoc magnū aliqd estimet. vñ de magnanimo dicit. i. 4. etbi. qđ nō ē ei cura vt laudet. et sic ea qđ alijs vñūsus opponunt nihil pñinet op ponit magnanimitati fm qđ hñt p magnis qđ parua sunt. Ad 8° dicit qđ inanis glie cupidus fm rei veritatē de ficit a magnanimo: qđ videlicet gloriat in his qđ magnani mus parua estimat: vt dicitur est. s. pñinet et estimationē eius opponit magnanimo p excessum: qđ videlicet gloriat quā appetit reputat aliqd magnū et ad eā tēdit supra suaz dignitatē. Ad 9° dicit qđ sicut supra dicitur ē: oppositio vñūsus nō attendit fm affectū et tñ hocipsuz magnitudi ni ai opponit qđ alijs cōtentionē itēdat. nullus. n. cōtēdit ni si p re quā estimat magnā. vñ pñinet in. 4. etbi. qđ magna nim^o nō est pñinetiosus: qđ nihil estimat magnū.

Ad tertium sic proceditur. Videat qđ inanis glia sit pñinet mortale. Nihil. n. excludit mercedē eternā nisi pñinet mortale. s. inanis glia excludit mercedē eternā. dicit. n. Matth. 6. Attēdite ne iustitiā vñū faciatis corā hoibus vt videamini ab eis: alioq mercedē nō habebitis apud pñem vñū qđ in celis est. qđ inanis glia ē pñinet mortale. Ad 4°. Quicūq; surripit sibi qđ est dei ppriū mortali peccat: s. p appetitū inanis glorie alijs sibi attri buit qđ est ppriū dei. dicit. n. 3. 4. z. Eiam meā alteri nō dabo. i. ad Thimot. 2. Soli deo honor et glia. qđ inanis glia est pñinet mortale. Ad 5°. Illud pñinet qđ est maxie piculosū et nociū videt ē mortale. s. pñinet inanis glie ē huiusmo di: qđ sup illud. i. ad Thessal. 2. Deo qđ pbat corda nostra di cit glo. Aug. Quas vires nocendi habeat hūane glie amor non sentit nisi qđ ei bellū idixerit: qđ et si cuiq; facile est lau dē non cupere dū negatur: difficile tñ est ea non delectari cū offerit. Chryso. etiā dicit Matth. 6. qđ inanis glia occul te igredit et oīa qđ intus sunt insensibilr aufert. qđ inanis glia est pñinet mortale. Ad 6° est qđ Chryso. dicit sup Matth. qđ cū vicia cetera locū habeāt in seruis diaboli: inanis glia etiā locū h3 in fuis xpi: in qbus tñ nullū ē pñinet mortale. qđ inanis glia non est pñinet mortale. Ad 7°. dicit qđ sicut supra dictū est: ex hoc aliqd pñinet est mortale qđ charitati dñriatur. pñinet aut inanis glie fm se pñinetatū non videtur dñriari charitati qđtū ad dilectionem primi. Quātū aut ad dilectionem dei pōt dñriari charitati duplr. Uno rō ne mae de qua quis gloriatur: puta cū quis gloriat de ali quo falso: quod dñriat diuine reuerentie: fm illud Ezech. 28. Eleuatū est cor tuū. et dixisti deus ego sum. et i. ad Cor. 4. Quid habes qđ non accepisti. si autem accepisti: qđ glo riaris quasi non acceperis: vel etiā cū quis bonū tempo rale de quo gloriatur pñinet deo quod prohibet Jere. 9. Non gloriatur sapiens in sapia sua: nec fortis in fortitudi ne sua: nec diues in diuitijs suis: s. in hoc gloriatur qđ glia.

scire et nosse me. aut etiam cum quis prefert testimonium hominum testimonio dei: sicut contra quosdam dicit Joan. 12. Qui dilexerunt magis gloriam hominum quam dei. Alio modo ex parte ipsius gloriatis qui intentione sua refert ad gloriam tanquam ad ultimum finem ad quem ordinat et virtutis opera: et pro quo sequendo non permittit facere et ea que sunt contra deum. et sic est peccatum mortale. vnde Aug. dicit in 5. de civi. dei: quod hoc viciu. scilicet amor humane laudis tam inimicum est pie fidei si maior in corde sit cupiditas glorie quam dei timor vel amor: ut diceret dominus in 1. Jo. 5. Quomodo potestis credere gloriam ab invicem expectantes: et gloriam que a solo deo est non querentes. si autem amor humane glorie quis sit inanis non tamen repugnet charitati: neque quantum ad id de quo est gloria: neque quantum ad intentionem glorie querentis non est peccatum mortale sed veniale. Ad primum ergo dicitur: quod nullus peccando mereatur vitam eternam: vnde opus virtuosum amittit vi merendi vitam eternam si propter inanem gloriam fiat: etiam si illa inanis gloria non sit peccatum mortale. sed quoniam aliquis simpliciter amittit eternam mercedem propter inanem gloriam: et non solum quantum ad vnum actum: tunc inanis gloria est peccatum mortale. Ad secundum dicitur: quod non omnes qui est inanis glorie cupidus appetit sibi illam excellentiam que competat soli deo. alia enim est gloria que debet soli deo: et alia que debet homini virtuosum vel diviti. Ad tertium dicitur: quod inanis gloria dicitur esse periculosus peccatum non tamen propter gravitatem sui: sed etiam propter hoc quod est dispositio ad gravia peccata: in quantum scilicet in inanem gloriam redditur homo presumptuosus et nimis de seipso confidens. et sic etiam paulatim disponit ad hoc quod privetur interioribus bonis.

Ad quartum sic procedit. Videtur quod inanis gloria non sit viciu capitale. Viciu enim quod semper ex altero oritur non videtur esse capitale: sed inanis gloria semper ex superbia nascitur. ergo inanis gloria non est viciu capitale. Sed honor videtur esse aliquid principale quam gloria que est eius effectus. sed ambitio que est ordinata appetitus honoris non est viciu capitale. ergo etiam neque appetit inanis glorie. Viciu capitale habet aliquam principalitatem. sed inanis gloria non videtur habere aliquam principalitatem: neque quantum ad rationem peccati: quia non semper est peccatum mortale. neque etiam quantum ad rationem boni appetibilis: quia gloria humana videtur esse quodammodo fragile et extra homines existens. ergo inanis gloria non est viciu capitale. Sed dicitur in 31. moral. numerat inane gloriam inter septem vicia capitalia. Rursus dicitur de vicijs capitalibus dupliciter aliqui loquuntur. Quidam enim ponunt superbia vnum de vicijs capitalibus. et hi non ponunt inane gloriam inter vicia capitalia. Grego. autem in 31. moral. superbia ponit reginam omnium vicioz: et inane gloriam que immediate ab ipso oritur ponit viciu capitale. et hoc rationabiliter. superbia enim ut infra dicitur importat inordinatum appetitum excellentie. ex omni autem bono quod quis appetit quadam perfectione et excellentia consequitur. et ideo fines omnium vicioz ordinantur in fine superbie. et propter hoc videtur quod habeat quadam generalem causalitatem super alia vicia et non debeat computari inter specialia vicioz principia que sunt vicia capitalia. iter bona autem que excellantia homo consequitur: precipue ad hoc operari videtur gloria in quantum importat manifestationem alicui. nam bonum naturaliter amat et honoratur ab omnibus. et ideo sicut per gloriam que est apud deum consequitur homo excellentiam in rebus divinis: ita etiam per gloriam hominum consequitur homo excellentiam in rebus humanis. et ideo propter propinquitatem ad excellentiam quam homines maxime desiderant. nis est quod sit multum appetibilis. et quia ex eius inordinato appetitu multa vicia oriuntur: ideo inanis gloria est viciu capitale. Ad primum ergo dicitur: quod aliquod viciu oritur ex superbia non repugnat ei quod est esse viciu capitale: eo quod sicut supra dictum est superbia est regina et mater omnium vicioz. Ad secundum dicitur: quod laus et honor comparantur ad gloriam ut supra dictum est: sic cause ex quibus sequitur gloria. vnde gloria comparatur ad ea sicut finis. propter hoc enim aliquis amat honorari et laudari in quantum per hoc aliquis estimat se in aliorum notitia fore preclarum. Ad tertium dicitur: quod inanis gloria habet principalem rationem appetibilis ratione iam dicta. et hoc sufficit ad rationem vicij capitalis. non autem requiritur quod vicius capitale semper sit peccatum mortale: quia etiam ex veniali peccato potest mortale oriri: in quantum scilicet veniale disponit ad mortale.

Ad quintum sic procedit. Videtur quod inobediencia: iactantia: hypocrisis: contumacia: pertinacia: discordia: novitatu presumptio. Iactantia enim habet tres rationes: scilicet superbia: et moralem. ponitur inter species superbie. superbia autem non oritur ex inani gloria sed potius e converso: ut Grego. dicit. 31. moral. ergo iactantia non debet poni filia inanis glorie. Contentiones et discordie videntur ex ira maxime provenire: sed ira est capitale vicius inani glorie conditius. ergo videtur quod non sint filie inanis glorie. Chrysostomus dicit super Matt. quod vicius est vana gloria malum est. sed maxime in philantropia. id est in misericordia que tamen non est aliquid novum: sed in consuetudine hominum existit est presumptio. ergo presumptio novitatu non debet specialiter poni filia inanis glorie. Sed contra est auctoritas Grego. in 31. moralium: ubi predictas filias inanis glorie assignat. Rursus dicitur: dicendum quod sicut supra dictum est: illa vicia que de se nata sunt ordinari ad finem alicuius vicij capitalis dicuntur filie eius. finis autem inanis glorie est manifestatio proprie excellentie: ut ex supra dictis patet: ad quod potest homo tendere dupliciter. Unomodo directe sive per verba: et sic est iactantia. sive per facta: et sic si sint vera habent aliquam admirationem est presumptio novitatu que homines solent magis admirari. si autem per falsa sic est hypocrisis.

Alio autem modo nitiis aliqui manifestare suam excellentiam idem recte ostendendo se non esse alio minore: et hoc quadrupliciter. primo quod dem quantum ad intellectum. et sic est pertinacia: per quam homo nimis inititur sue sententia nolens credere sententia meliori. et quantum ad voluntatem: et sic est discordia dum non vult a propria voluntate discedere ut alius concordet. et quantum ad locutionem. et sic est contumacia dum aliquis vobis clamose se alium litigat. et quantum ad factum et sic est inobediencia: dum scilicet aliquis non vult exequi superioris preceptum. Ad primum ergo dicitur: quod sic supra dictum est: iactantia ponitur species superbie quantum ad interiorem causam eius que est arrogantia. ipsa autem iactantia exterior ut dicitur in 4. ethi. ordinatur quibus quibus ad lucrum: sed frequentius ad gloriam et honorem. et sic oritur ex inani gloria. Ad secundum dicitur: quod ira non causat discordiam et contumaciam nisi cum adiunctione inanis glorie: per hoc scilicet quod aliquis sibi gloriosum reputat quod non cedit voluntati vel verbis aliorum. Ad tertium dicitur: quod inanis gloria vituperatur circa egyptum propter defectum charitatis que videtur esse in eo quod prefert inane gloriam utilitati proximi: dum propter hoc illud facit. non autem vituperatur aliquis ex hoc quod presumat egyptum facere que si aliquid novum.

De pusillanimitate. Q5 CXXXIII.

Inde considerandum est de pusillanimitate. Et circa hoc quod rursus duo. primo virtus pusillanimitas sit peccatum. et cui virtuti opponatur.

Ad primum sic procedit. Videtur quod pusillanimitas non sit peccatum. Ex omni enim peccato aliquis efficitur malus sicut ex omni virtute aliquis efficitur bonus. sed pusillanimitas non est malus: ut patet dicitur in 4. ethi. ergo pusillanimitas non est peccatum. Sed patet dicitur ibidem quod maxime videtur pusillanimitas esse quod magnis bonis dignus existit: et tamen hiis non dignificat seipsum. sed nullus est dignus magnis bonis nisi virtuosus: quod patet ibidem dicitur: secundum veritatem solus bonus est honorandus. ergo pusillanimitas est virtuosus. non ergo pusillanimitas est peccatum. Insuper omnis peccatum est superbia ut dicitur in Eccle. 10. sed pusillanimitas non procedit ex superbia: quia superbus extollit se supra id quod est. pusillanimitas autem subtrahit se ab ipsis quibus dignus est. ergo pusillanimitas non est peccatum.

C P. phs dicit in .4. ethi. q. qui dignificat se minoribus q. sic dignus dicit pusillanimitas. sed quicq. sancti viri dignificat seiplos minoribus q. sint digni: sicut p. de Moysse et Jeremia qui digni erant officio ad qd. assumebant a deo: qd. tñ. vterq. eoz. humiliter recusabat: vt habet Exo. 3. et Jere. p. non ergo pusillanimitas est peccatū. **C** S. 3. Nihil in moribus hominum est vitadū nisi peccatū: sed pusillanimitas est vitada. dicit enī ad Col. 3. Patres nolite ad indignationē puocare filios vestros vt nō pusillo aīo fiant. ergo pusillanimitas est peccatū. **C** Rñ. dōm. q. omne illud qd. hñat nāli inclinationi est peccatū: q. trariat legi nature. inest aut. yniciuq. rei nālis inclinatio ad exequēdus actionem cōmēsuratā sue potētie: vt p. in oibus rebus nālib. tam aīa. is q. inaiatis. sicut aut. per psumptionēz aliq. excedit pportionē sue potētie dūz nitiē ad maiora q. possit: ita pusillanimitas etiā deficit a pportione sue potētie dū recusat in id. tēdere qd. est sue potētie cōmēsuratū. et ideo sic psumptio est peccatū: ita et pusillanimitas. et ideo est q. seruus qui acceptā pecuniā dñi sui fodit in terrā: nec est operatus ex ea ppter quedā pusillanimitatis timorē: punit a dño: et habet Matt. 25. et Luc. 19. **C** Ad p. ergo dōm: q. phs illos noīat malos qui p. ximis inferūt nocumēta: et h. hoc pusillanimitas dicit nō esse malus: q. nulli inferit nocumētuz nisi per accidēs: in q. tū. s. deficit ab opibus q. bus possit alios iunare. dicit. n. Hreg. in pastoralī q. illi qui p. dēsse vtilitati. p. ximoz. in p. dicatione refugiūt si districte iudicētur ex tātis rei iunt ex quātis veniētes ad publicūz p. dēsse potuerūt. **C** Ad 2. dōm: q. nihil prohibet aliq. habentē habitū v. tūis peccare: venialiter quidē etiā ipso habitu remanētē: mortaliter autē cū corruptione ipsi habitus virtutis grauitate. et ideo potest cōtingere q. aliq. ex virtute quā habet sit dignus ad aliqua magna faciēda q. sunt digna magno bono: et tamē per hoc q. ipse nō attendit sua v. tute vti peccat: quādoq. quidē venialiter: q. n. q. autem mortaliter. Uel pot. dicit q. pusillanimitas est dignus magnis fm humilitatē ad virtutē que inest ei. vel ex bona dispositione nature: vel ex sciētia: vel ex exteriori fortuna q. bus dūz recusat vti ad virtutē pusillanimitas redditur. **C** Ad 3. dōm: q. etiā pusillanimitas aliquo modo ex supbia potest oriri: dum. s. aliquis nimis p. prio sensui innitit: quo reputat se insufficientē ad ea respectu quoz. sufficientiam habet. Unde dicit p. uerb. 26. Sapiētior sibi piger videtur septē viris loquētibus sentētias. nihil enī prohibet q. se q. tuz ad aliqua deiciat: et q. tuz ad alia se in sublime extollat. vñ Hreg. in pastoralī de Moysse dicit: q. superb. fortasse eēt si ducatu plebis sue sine trepidatiōe suscipet. et rursus: supbus existeret si auctoris iperio obedire recusat. **C** Ad 4. dōm: q. Moyses et Jeremias digni erant officio ad qd. diuinit. eligebant ex diuina gratia: s. ipsi cōsiderātes p. p. in firmitatis insufficientiā recusabāt: nō tñ pertinaciter ne in supbiā laborentur.

Ad secundum sic pcedit. Uidef. q. pusillanimitas nō opponat magnanimitati. Dicit. n. phs in .4. ethicoz. q. pusillanimitas ignorat seipsum. appeteret enī bona q. dignus est si se cognosceret. sed ignorātia sui videt. opponi prudentie. q. pusillanimitas opponit prudentie. **C** P. Matt. 25. Seruū q. ppter pusillanimitatē pecuniā vti recusauit vocat dñs maluz et pigru. phs etiā dicit in .4. ethicoz. q. pusillanimitas videt pigri: sed pigritia opponit sollicitudini que est act. prudentie: vt supra habitū est. ergo pusillanimitas nō opponitur magnanimitati. **C** P. Pusillanimitas videt. ex inordinato timore pcedere. vñ dicit. Isa. 35. Dicite pusillanimes cōfortamini et nolite timere. etiā videt. pcedere ex inordinata ira: fm illud ad Col. 3. Patres nolite ad indignationem puocare filios vestros vt nō pusillo aīo fiant. sed in-

ordinatio timoris opponit fortitudini. Inordinatio autē ire māfuetudini. q. pusillanimitas nō opponit magnanimitati. **C** P. Uiciū qd. opponit alicui v. tute tāto graui. ē quanto est magis v. tute dissimile. s. pusillanimitas magis ē dissimilis magnanimitati q. psumptio. q. si pusillanimitas opponeret magnanimitati: sequerēt. q. eēt graui. peccatū q. psumptio: qd. ē illud qd. dicit Eccl. 37. O psumptio negasti. ma vñ creata es. nō ergo pusillanimitas opponit magnanimitati. **C** Sed 3. ē: q. pusillanimitas et magnanimitas differunt fm magnitudinē et paruitatē animi: vt ex ipso noibus apparet: s. magnū et parū sunt opposita. q. pusillanimitas opponit magnanimitati. **C** Rñ. dōm: q. pusillanimitas pot. tripl. p. siderari. vno. fm seipsas: et sic manifestū est q. fm p. priā rōnē opponit magnanimitati a qua differt s. differētia magnitudinis et paruitatis circa idez. nā sic magnanimitas ex ai magnitudine tēdit ad magna: ita pusillanimitas ex ai paruitate se retrahit a magnis. alio. p. t. p. siderari ex parte sue cāe q. ex pte intellect. ē ignorātia p. p. r. ditionis. ex parte aut. appetit. ē timor deficiēdi in his q. false estimat excedere suā facultatē. 3. mō pot. p. siderari q. tū ad effectū q. est retrahere se a magnis q. b. ē dign. sed sic supra dēf. est: oppositio v. tute ad virtutē attēdit magis fm p. prias spēm q. fm cāz vel effectū. et iō pusillanimitas directe magnanimitati opponit. **C** Ad p. m. dōm: q. rō illa pcedit de pusillanimitate ex pte cause quā h. in intellectu. et tñ non p. p. pot. dici q. opponat prudentie etiā fm cām suā. q. talis ignorātia nō pcedit ex isipiciētia: s. magis ex pigritia p. siderādi suā facultatē: vt d. in .4. ethi. vel exequēdi qd. sue subiacet p. tati. **C** Ad 2. dōm: q. rō illa pcedit de pusillanimitate ex pte effect. **C** Ad 3. dōm: q. rō illa pcedit ex pte cause. nec tñ timor causans pusillanimitatē semp. est timor piculoz. mortis. vñ etiā ex hac pte nō o. q. opponat fortitudini. ira aut. fm rōnē p. p. mot. quo q. extollit in vindictā nō causat pusillanimitatē q. deicit aīum s. magis tollit eā. inducit aut. ad pusillanimitatē rōne causaz. ire que sunt iniurie illate ex q. b. deicit animus patientis. **C** Ad 4. dōm: q. pusillanimitas est graui. peccatū fm p. prias spēm q. psumptio: q. p. ipsam recedit hō a bonis qd. est pessimū: vt d. in .4. ethi. sed psumptio d. esse nequissima rōne supbie ex qua pcedit.

De magnificentia. Qd. CXXXIII.

Inde cōsiderādū ē de magnificentia et vicis oppositis. Circa magnificentia autē querūtur quatuor. p. vtruz magnificentia sit virtus. Secūdo vtrum sit virtus spālis. Tertio que sit mā eius. Quarto vtruz sit pars fortitudinis.

Ad primum sic pcedit. Uidef. q. magnificentia non sit virtus. Qui. n. h. vnam v. tute h. oēs: vt supra hituz ē. s. aliq. pot. h. re alias v. tutes sine magnificentia. dicit. n. phs in .4. ethi. q. nō oīs liberalis ē magnific. q. magnificētia nō ē virt. **C** P. Uirt. moza. lis p. s. t. in medio: vt p. in .2. ethi. s. magnificētia nō videtur p. s. t. in medio. superexcellit. n. liberalitatē magnitudinē. magnū aut. opponit paruo sic extremū quoz. medium est equale: vt d. in .10. metaph. et sic magnificētia nō est in medio s. in extremo. q. nō est virtus. **C** P. Nulla v. tute cōtrariat nāli inclinationi s. magis p. ficit ip. s. z. vt supra habitū ē. s. sicut phs dicit in .4. ethi. magnificus nō est psumptiu. sus in seipso qd. ē nāle inclinationē p. quā aliq. maxime puidet sibi. q. magnificētia nō ē virtus. **C** P. Scōm phz in .6. ethi. ars est recta ratio factibilium. s. magnificentia est circa factibilia: vt ex ipso nomine apparet. ergo magis est ars q. v. tute. **C** S. 3. Dumana v. tute est participatio qdā v. tute diuine. s. magnificentia p. rinet ad v. tute diuinā: s. v.

lud ps: Magnificētia eius et vt ei in nubib⁹. g magnificētia ē vt. ¶ Rñ. dōz q sicut dī in p de celo: vt dī p cōparationē ad vltimū in qd potētia pōt: nō g dē ad vltimū ex parte defect⁹: s; ex pte excessus cui⁹ rō p̄sistit in magnitudine. et iō opari aliqd magnū ex quo sumit nomē magnificētie ppe p̄tinet ad rōnē v̄tutis. vñ magnificentia noiat v̄tutē. ¶ Ad p̄m ergo dōz: q nō ois liberalis ē magnificus q̄tū ad actū: qz desūt sibi ea qb⁹ vti necesse ē ad actū magnificū: tñ ois liberalis hz habitū magnificētie v̄l actu v̄l in p̄pinq̄ dispōne: vt supra dictū ē cū de m̄xione v̄tutuz ageret. ¶ Ad 2^m dōz: q magnificētia cōsistit g dē in extre mo p̄siderata quātitate eius qd facit: s; tñ in medio p̄sistit p̄siderata regula rōnis a q̄ nō deficit: nec eā excedit: sic ē de magnanimitate dictū ē. ¶ Ad 3^m dōz: q ad magnificētia p̄tinet facere aliqd magnū. qd aut p̄tinet ad p̄sonā vni uersū: qz aliqd parū in cōparatiōe ad id qd p̄uenit reb⁹ diuinis vel reb⁹ cōib⁹. et iō magnificus nō p̄ncipalr itēdit sumpt⁹ facere in his q̄ p̄tinet ad p̄sonā p̄p̄ia: nō qz bonus suū nō q̄rat: s; qz nō ē magnū. sigd tñ in his q̄ ad ipsū p̄tinent magnitudinē hēat hoc ē magnificētie magnificus p̄se quit: sic eā q̄ semel fuit vt nuptie vel aliqd aliud huiusmodi. vel etiā ea q̄ p̄manētia sūt: sicut ad magnificū p̄tinet p̄parare p̄ueniētē ditationē: vt dī in. 4. etbi. ¶ Ad 4^m dōz: q sicut p̄hs dicit in. 6. etbi: Oportet artis eē quādā v̄tutes. s. moralē: p̄ quā. s. appetit⁹ iclīnet ad recte v̄tēdū rōnē artis: et hoc p̄tinet ad magnificētia. vñ nō est ars sed v̄tutis.

Ad secundum sic p̄cedit. Uidet q magnificētia nō sit sp̄alis v̄t⁹. Ad magnificētia enī videt p̄tinerē facere aliqd magnū: s; facere aliqd magnū pōt p̄uenire cuiuslibet v̄tuti si sit magna sicut q hz magnā v̄tutē tēperatiōe facit magnū tēperatiōe op⁹. ergo magnificentia nō est aliq̄ sp̄alis v̄t⁹ sed significat status p̄fectū cuiuslibet v̄tutis. ¶ Eiusdē videt facere aliqd et tēdere in illud: s; tēdere in aliqd magnū p̄tinet ad magnanimitatē: vt supra dictū ē. ergo et facere aliqd magnū p̄tinet ad magnanimitatē. nō ergo magnificentia est v̄t⁹ distincta a magnanimitate. ¶ Magnificētia videt p̄tinerē ad scitātē. dī. n. Exo. 15. Magnificus in scitātē. et i ps: Scitās et magnificētia in scificatiōe eius: s; scitās ē idē religioni: vt supra habitū est. g magnificētia videt idē eē religioni. nō ergo ē v̄tutis sp̄alis ab alijs distincta. ¶ S; est q p̄hs numerat eas alijs v̄tutibus specialibus. ¶ Rñ. dōm q ad magnificētia p̄tinet facere aliqd magnū: sicut ex ipso noīe apparet. Facere aut dupl̄r pōt accipi. vno p̄p̄rie. Alio cōiter. p̄p̄rie aut facere dī opari aliqd in exteriori mā: sic facere domū vel aliqd aliud huiusmodi. cōiter aut dī facere p̄ q̄cūq; actiōe siue trāseat in exteriorē māz sicut vrere et secare: siue maneat in ipso agēte: sic itelligere et velle. si g magnificētia accipiat f̄m q̄ factionē alicui⁹ magni ip̄ortat put factiō p̄p̄rie dī: sic magnificētia ē sp̄alis v̄t⁹. op⁹. n. factibile p̄ducit ab arte i cui⁹ qdē vsu p̄t attendi vna sp̄alis rō bōitatis q̄ ipm op⁹ factū p̄ artē sit magnū. s. i quātitate: p̄ciositate: vel dignitate: qd facit magnificētia. et s; hoc magnificētia ē sp̄alis v̄t⁹. Si vō nomē magnificētie accipiat ab eo qd ē facere magnū s; q̄ facit cōiter sumit: sic magnificētia nō ē sp̄alis v̄t⁹. ¶ Ad p̄m dōz: q ad quālibz v̄tutē p̄fectā p̄tinet magnū facere ex suo gñe s; q̄ facere cōiter sumit: nō aut s; q̄ sumit p̄p̄rie. s; hoc ē p̄p̄riū magnificētie: ¶ Ad 2^m dōm: q ad magnanimitatē p̄tinet: nō solū tēdere in magnū: s; ē in oib⁹ v̄tutib⁹ magnū operari: vel faciēdo vel q̄litercūq; agēdo: vt dī in. 4. etbi. ita tñ q magnanimitas circa hoc respicit solā rōnē magni. alie aut v̄tutes q̄ si sint p̄fecte magnū operant: nō tñ p̄ncipalr dirigunt intētiōnē suā ad magnū: s; ad id qd ē p̄p̄riū v̄tutis: sicut v̄tuti. magnitudo aut p̄legit ex quātitate v̄tutis. ad magnificētia vō p̄tinet nō solū facere magnū s; q̄ facere p̄p̄rie

sumit: s; et ad magnū faciēdū tēdere aīo. Un̄ Tullī dīc i sua rbetorica q magnificētia ē rerū magnarū et excelzarū cū animi q̄dā ampla et splēdida p̄pōne cogitatio atq; administratio: vt cogitatio referatur ad interiorē intētiōnē. administratio aut ad exteriorē executionē. vnde oportet q sic magnanimitas itēdit aliqd magnū i oī mā: ita et magnificētia in aliquo ope factibili. ¶ Ad 3^m dōz q magnificētia intēdit opus magnū facere. opa aut ab hoib⁹ facta ad aliq̄ finē ordināf. nullus at finis humanoz operū ē adeo magnus sic honor dei. et iō magnificētia p̄cipue magnuz opus facit in ordine ad bonoz dei. vñ p̄hs dicit i. 4. etbi. q honorabiles sumpt⁹ sunt maxime qui p̄tinet ad diuina sacrificia. et circa hos maxime studet magnificētia. et iō magnificētia p̄iungit scitātē: qz p̄cipue eius effect⁹ ad religionē siue ad scitātē ordinatur.

Ad tertium sic p̄cedit. Uidet q materia magnificētie nō sint sumptus magni. Circa eandē. n. mān nō sunt due v̄tutes. s; circa sumpt⁹ est liberalitas: vt supra habitū est. g magnificētia nō ē circa sumptus. ¶ P̄. Dis magnificus ē liberalis: vt dī in. 4. etbi. s; liberalitas ē magis circa dona q̄ circa sumptus. g ē magnificētia nō p̄cipue ē circa sumptus s; magis circa dona. ¶ P̄. Ad magnificētia p̄tinet aliqd opus exteri⁹ facere. nō aut q̄buslibet sumptibus sit aliqd exteri⁹ opus etiā si sint sumptus magni: puta cū aliq; multa expēdit in encens mittēdis. g sumptus nō sunt p̄p̄ia mā magnificētie. ¶ P̄. Magnos sumpt⁹ nō possunt facere nisi diuites. s; oēs v̄tutes possunt h̄re etiā paupes: qz v̄tutes nō ex necessitate idigēt exteri⁹ fortūa: s; sibi p̄p̄is sufficiūt: vt Seneca dicit in li. de ira. g magnificētia nō est circa magnos sumptus. ¶ Sed est qd p̄hs dīc in. 4. etbi. q magnificētia nō extendit circa omnes opationes q̄ sunt in pecunijs sicut liberalitas. s; circa sumptuosas solum in quibus excellit liberalitatē magnitudie. g ē solū circa magnos sumptus. ¶ Rñ. dōz: q ad magnificētia sic dīc ē p̄tinet itēdere ad aliqd magnū op⁹ faciēdū. ad hoc aut q̄ aliqd magnū opus p̄ueniētē fiat regruntur p̄portionati sumpt⁹. nō enī possunt magna opa fieri nisi cū magnis expēdis. vñ ad magnificētia p̄tinet magnos sumptus facere ad hoc q opus magnū p̄ueniētē fiat. vñ et p̄hs dicit in. 4. etbi. q magnificētia ab eq̄li. i. a p̄portionato sumptu opus faciet magis magnificū. sumptus aut est quedā pecunie emissio a q̄ pōt aliq; p̄hiberi p̄ sup̄fluū amorē pecunie. et iō mā magnificētie possunt dici et ipsi sumpt⁹ q̄bus v̄tū magnificus ad op⁹ magnū faciēdū: et ipsa pecunia q̄ v̄tū ad sumptus magnos faciēdos: et amor pecunie quē moderat magnificus ne sumptus magni ipedianf. ¶ Ad p̄m dōm: q sic supra dīc ē: v̄tutes ille q̄ sunt circa res exteri⁹ h̄nt aliq̄ quā difficultatē ex ipso genere rei circa quā ē v̄tutis: et alias difficultatē ex magnitudie ipsi⁹ rei. et iō oēs circa pecuniā et vsuz ei⁹ eē duas v̄tutes. s. liberalitatē q̄ respicit cōiter vsū pecunie: et magnificētia q̄ respicit magnū pecunie vsū. ¶ Ad 2^m dōm: q vsus pecunie aliter p̄tinet ad liberalē: et aliter ad magnificū. ad liberalē. n. p̄tinet s; q̄ p̄cedit ex ordinato affectu circa pecunias. et iō oīs vsus de bitus pecunie cuius impedimentum tollit moderatio amoris pecunie p̄tinet ad liberalitatem scilicet et dona et sumptus. sed vsus pecunie p̄tinet ad magnificū in ordine ad ali quod magnū opus quod faciēdū est. et talis vsus nō potest esse sine sumptu siue expensa. ¶ Ad tertiu dōm: q magnificus etiam dat dona vel encenia: vt dicitur in. 4. etbico. nō tñ sub rōne doni s; potius sub rōne sumptus ordinati ad aliqd opus faciēdū: puta ad honorādū aliq̄ v̄l ad faciēdū aliqd v̄tū p̄ueniat honor toti ciuitati: sicut cūz facit aliqd ad qd tota ciuitas studet. ¶ Ad 4^m dōm: q p̄ncipalis act⁹ v̄tutis est interior electio quā v̄tutis pōt h̄re abiq;

exteriori fortuna. et sic etia paup pot ee magnificus: sed ad exteriores act' vtutu regunt bona fortune: sicut qda in strumeta. et fm hoc paup no pot actu magnificetie exteriori rem exercere in his q sut maga simplr: s forte in his q sut magna p coparatione ad aliqd op' qd tsi in se sit paru: tñ pot magnificari fm pportione illi' gnis. naz paru et magnu dicant' relatiue: vt pbs dicit in pdicamentis.

Ad quartum sic procedit. Videt q magnificetia no sit pars fortitudinis. Magnificetia n. uenit in ma cu liberalitate: vt dictu e. sed liberalitas no est ps fortitudinis s iustitie. g magnificetia no e ps fortitudinis. C. P. Fortitudo e circa timores et audacias. magnificetia aut in nullo videt respicere timores: s solum sup'us q sunt opatiões qda. g magnificetia magis videt ptinere ad iustitia q e circa opatiões q ad fortitudines. C. P. pbs dicit in. 4. etbi. q magnificus scienti assimilat: s scia magis couenit cu prudetia q cu fortitudine. ergo magnificetia no dz ponit ps fortitudinis. C. S. 3. e q Tullii et Macrobi et Andronicus magnificetia parte fortitudinis ponit. C. R. n. dz q magnificetia fm q e specialis vt no pot ponit pars subiectina fortitudinis: q non uenit cu ea in ma: s ponit ps ei' in qtu aduigi ei sic vt scdaria pncipali. Ad hoc aut q aliq vt adiungat alicui pncipali duo regunt: vt supra dictu e. quoz vnu est vt scdaria ueniat cu pncipali. aliud aut e vt in aliquo excedat ab ea. magnificetia aut uenit cu fortitudine in hoc q sic fortitudo tedit in aliqd arduu et difficile: ita et magnificetia. vñ et videt ee in irascibili vt fortitudo: s magnificetia deficit a fortitudine in hoc q illud arduu in qd tendit fortitudo hz difficultate ppter piculu qd iminet psonae. arduu aut in qd tedit magnificetia hz difficultate ppter dupediu reru qd e multomin' q piculu psonae. et io magnificetia ponit ps fortitudinis. C. Ad p. ergo dzm: q iustitia respicit opatiões s se put in eis pñderat ro debiti. sed liberalitas et magnificetia pñderat opatiões sumptuu s q coparant ad passiones aie: diuersimode tñ. na liberalitas respicit sup' p coparatione ad amoz et cocupiscetia pecuniari que sut passioes cocupiscibilis quibus no ipedit liberalis a dationib' et sup'ib' faciendis: vñ est in cocupiscibili. s magnificetia respicit sup'us p coparatione ad spe atti gedo ad aliqd arduu: no simplr sicut magnanimitas s in determinata ma. s in sup'ib'. vñ magnificetia videt esse in irascibili sicut et magnanimitas. C. Ad 2. dz: q magnificetia tñ no ueniat cu fortitudine in ma: uenit tñ cu ea in ditione ma in qtu. s tedit in aliqd arduu circa sumpt': sic fortitudo in aliqd arduu circa tiores. C. Ad 3. dzm: q magnificetia ordinat vsus artis ad aliqd magnu vt dictu est. ars aut e in rone: et io ad magnificu ptinet bn vti rone in attendedo pportione sup' ad op' qd faciendu e. et hoc pñt pue necessariu e ppter magnitudine vtriusq: qz nisi diligens pñderatio a dhiberet imineret piculu magnitudini.

De vicijs oppositis magnificetie. Qd CXXXV.

Inde consideradu est de vicijs oppositis magnificetie. Et circa hoc qruni duo. p vtru paruitia sit viciu. 2. de vicio ei opposito.

Ad primum sic procedit. Vt q paruitia non sit viciu. Vire. n. sic e moderatiua magnoz: ita et moderatiua puoz. vñ et liberalis et magnifici aliq pua faciut: s magnificetia e vt. g sibi pñificetia magis e vt q viciu. C. P. pbs dicit in. 4. etbi. q diligetia rone e paruitia. s diligetia rone vñ ee laudabilis: qz bonu dois e s rone ee: vt Dio. dic. 4. ca. de diui. no. p paruitia no e viciu. C. P. pbs dicit in. 4. etbi. q paruitie co sumit pecunia tristat: s hoc ptinet ad auaricia siue ad il-

liberalitate. g paruitia no est viciu ab alijs distinctu. C. S. 3. e q pbs in. 2. et 4. etbi. ponit paruitia spale viciu magnificetie oppositu. C. R. n. dz q sic supra dictuz est. moralia specie a fine fortium. vñ et a fine vt pluries nominant. ex hoc g dz alijs paruitie q tedit ad aliqd puu faciendu. paru aut et magnu fm pbs in pdicamentis relatiue dicunt. vñ cu dz q paruitie tredit aliqd paru facere itelligedu e i coparatione ad gen' opis qd fac. In quo qdez paru et magnu pot attendi duplr. vno ex pte opis fieri. alio ex pte sup'. magnific' g pncipalr tredit magnit u din'e opis. scdario tredit magnitudine sup' quaz no virat vt faciat magnu op'. vñ et pbs dicit in. 4. etbi. q magnificus ab eqli sup' op' facit magis magnificu. paruitie aut ecouerso pncipalr qd tredit paruitate sup'. vñ et plus dicit in. 4. etbi. q tredit qlr minimu sumat. ex cosequenti aut tredit paruitate opis qua. s no recusat dumo paruuz sumptu faciat. vñ pbs dicit ibide q paruitas maxima cosumes in paruo que. s du no vult expedere: bonum perdit. s magnifici opis. sic ergo p q paruitas deficit a pportioe q dz ee fm rone iter sumptus et opus. defect' at ab eo qd est fm ratione causat rone vicij. vnde manifestu est q paruitia viciu est. C. Ad p. g dzm: q virtus moderat parua fm regula ronis a q deficit paruitas: vt dictu e. non. n. dz paruitas q parua moderat: s q in moderando magna vel parua deficit a regula ronis. et io hz vity rones. C. Ad 2. dzm: q sic pbs dicit in. 2. r. betoize Timor fa it pñliatiuos. et io paruitas diligenter rone vicijs tredit: qz iordinate timer bonoz suoz pñsumptione etia in minimis. vnde hoc non est laudabile: s vitiosum et vitupabile: qz non dirigit affectu suu fm rones. sed potius rone vsus applicat ad inordinatione sui affectus. C. Ad 3. dz: q sic magnificus uenit cu liberali in hoc q pmpre et delectabiliter pecunias emittit: ita et paruitas uenit cu liberali siue auaro in hoc q cu tristitia et tarditate expensas facit. differt aut in hoc q liberalitas attendit circa coes sumpt' paruitia aut circa magnos sumptus quos difficilius e facere. et io minus viciu est paruitia q illiberalitas. vñ pbs dicit in. 4. etbi. q quis paruitia et viciu oppositu sint malitie non. tñ opprobria iferunt. qz neq sunt nociua primo: neq sunt valde turpes.

Ad secundum sic procedit. Videtur q paruitie nullu viciu opponatur. Paruo. n. opponit magnu. s magnificetia non est viciu s vt. g paruitie no opponit viciu. C. P. Lu paruitia sit viciu ex defectu: vt dicitur: vt q si aliqd viciu e pparuitie oppositu q pñstet solu i supabudati psumptoe s illi q psumit mltaybi pauca psumere oz: psumit pauca vbi mltaybi psumere oz: vt dz i. 4. etbi. et sic hnt aliqd de paruitia. no g e aliqd viciu paruitie oppositu. C. P. Moralit fortium spez ex fine: vt dicitur: s illi q supflue co sumit hoc faciut ca onitatis diuitiaz: vt dz i. 4. etbi. hoc aut ptinet ad inanē gliaz q opponit magnanimitati: vt dictu e. g nullu viciu paruitie opponit. C. S. 3. e auctoritas phi q i. 2. et 4. etbi. ponit magnificetia mediu duoz oppositoz vicioz. C. R. n. dz: q paruo opponit magnu. paru aut et magnu relatiue dñr: vt dicitur: sic aut cotingit sumptu ee puu p pportione ad op': ita et pñgit sumptus ee magnu i pportoe ad op' vt. s excedat pportione q ee dz sup' ad op' s regula ronis. vñ manifestu e q vicio paruitie q alijs deficit a debita pportioe expensaz ad op': ite deo min' expendere q dignitas opis regrat: opponitur vicio quo alijs dicta pportioem excedit: vt. s plus expendat q sit opi pportioatū. et hoc viciu grece qdaz dz banndusea a furno dicta: qz videlicet ad modu ignis q e i furno omnia consumit: vel dz approchalia. i. sine bono igne quia ad modum ignis oia consumit: non propter bonum

unde latine hoc viciū pōt noīari sumpcio. ¶ Ad p^o ergo dōm: q^o magnificētia dicit eē eo q^o facit magnū opus. nō aut ex eo q^o in sumptu excedat pportione opis. hoc. n. pti net ad viciū qd opponit parūficētie. ¶ Ad 2° dōs q^o idē viciū dicit viciū q^o ē in medio r dno vicio. sic ergo viciū dūptōis opponit parūficētie in eo q^o excedit in sumptu opis dignitatē expediēs multa vbi pauca oporteret expēdere. opponit aut magnificētie ex parte opis magni: qd p cipue intēdit magnificus in q^o tū. s. vbi o3 multa expēdere nihil aut parū expēdit. ¶ Ad 3° dōs q^o sūptor ex ipsa spē act^o opponit parūficō in q^o tū trāscendit regulā rōnis a q^o pūificus deficit. nihil tū pphibet qn hoc ad finē alter^o viciū ordinet. puta inanis glie vel cuiusvisq^o alterius.

¶ De patientia.

Dō CXXXVI.

Deinde considerādū est de patientia. ¶ Et circa hoc querū qnq^o. Primo vtrū patientia sit v^o s. s. do vtz sit maxima virtutū. Tertio vtrum possit haberi sine gratia. Quarto vtz sit ps fortitudinis. Quinto vtrū sit idem cū longanimitate.

Ad primum

sic pcedit. Uidef q^o patientia non sit v^o. Virtutes. n. pfectissime sūt in patria: vt Aug. dicit in .i.4. de trini. s. s. ibi nō est patientia: qz nulla sunt ibi mala tolerāda: s. m. illud Isa. 49. r Apoc. 21. Nō esuriēt neq^o sitiēt: r nō pcutiet eos estus neq^o sol. s. patientia nō ē v^o. ¶ Nulla v^o in malis pōt iueniri: qz v^o ē q^o bonū facit habētē: s. patientia qnq^o in malis hoib^o inuenit. sicut ps in auaris q multa mala patienter tolerant vt pecunias pgregēt: s. m. illud Ecclesiastes. 5. Luctis diebus vite sue comedit in tenebris r in curis multis r in crūna atq^o tristitia. ergo patientia nō est v^o. ¶ Fruct^o a v^o tibus differūt: vt supra habitū est: sed patientia ponit inter fruct^o: vt ps ad Sal. 5. ergo patientia nō ē v^o. ¶ S. s. ē qd Aug. dicit in lib. de patientia: Vir^o animi que patientia dicitur tā magnū dei donū est: vt etiā ipsi^o qui nobis eā largitur patientia p dicit. ¶ R. n. dōs q^o sicut dicitū ē supra virtutes morales ordinant ad bonū in q^o tū cōseruant bonū rōnis d ipetus passionū. inter alias autē passiones tristitia efficac^o est ad ipediēdū bonū rōnis: s. m. illud. 2. ad Corin. 7. Seculi tristitia mortē operat: r Eccl. 30. Multos occidit tristitia r nō est vtilitas in illa. vñ necesse est hīc aliquam v^o tē per quā bonū rōnis pseruet ptra tristitiā: ne. s. rō tristitie succūbat. hoc aut facit patientia. Uñ Aug. dicit in lib. de patientia: q patientia hoīs est qua mala equo animo tolerat. i. sine p^o turbatiōe tristitie ne aīo iniquo bona deserta mus p que ad meliora pueniam^o. vñ manifestū est patientiā eē v^o tē. ¶ Ad p^o ergo dōm: q^o v^o tutes morales nō remanēt s. m. eūdē actū in patria que habēt in via. s. p cōparationē ad bona p^o tē vite que nō remanebūt in patria: sed p cōparationē ad finē qui erit in patria: sic iustitia nō erit in patria circa emptiōes r veditiōes r alia que p^o tēt ad p^o tē vitā: s. in hoc qd est subditū esse deo. s. m. act^o patientie in patria nō erit in sustinēdo aliqua: s. in fructiōe bonorū in que puenire volebam^o patientiō. Uñ Aug. dicit in .i.4. de ciui. dicit: q in patria nō erit ipsa patientia que necessaria nō est nisi vbi tolerāda sunt mala: sed eternū erit id quo p patientiā puenit. ¶ Ad 2° dōm: q^o sicut Aug. dicit in li. de patientia. patientes pprie dicunt^o qui malūt mala nō cōmittēdo fere q^o nō serēdo cōmittere. in illis autē qui mala sustinēt vt mala faciāt: nec mirāda nec laudāda est patientia que nulla ē. s. mirāda duricia: negāda patientia. ¶ Ad 3° dōm: q^o sicut supra dicitū est fruct^o in sui rōne iporat quādam delectationē. sunt autē opationes v^o tū delectabiles s. s. seipsas: vt dicit in p etbi. Cōstuetū est aut vt noīe virtutis etiā virtutū act^o significēt. r ideo patientia q^o tū ad ba

bitū ponit v^o tū. q^o tū aut ad delectationē quaz h^o in actu ponit fructus: r p^o tū q^o tū ad hoc q^o per patientiā animū pseruatur ne obnuatur tristitia.

Ad secundum

sic pcedit. Uidef q^o patientia sit potissima v^o tū. Id enī qd ē pfectū est potissimū in vnoquoq^o g^o tē: sed patientia h^o op^o pfectū: vt d^o Jaco. p. ergo patientia est potissima virtutum. ¶ S. s. dōs v^o tutes ad bonū aīe ordinant: s. hoc p^o tū v^o tē p^o tē ad patientiā. Dicit enī Luc. 21. In patientia vestra possidebitis aīas vestras. s. patientia ē maxia virtutū. ¶ S. s. Illū qd ē pseruatiū r eā alioz v^o tū eē. sed sicut Greg. dicit in qdā homel. Patientia ē radix r custos omniū v^o tū. s. patientia ē maxia v^o tū. ¶ S. s. dōs v^o tē: q^o nō enume ratur iter q^o tū v^o tutes q^o s Greg. 22. moral. r Aug. in lib. de morib^o ecclie vocāt pncipales. ¶ R. n. dōs: q^o v^o tutes s. s. suā rōne ordinant ad bonū. est. n. v^o tū q^o facit bonū habentē r op^o eius bonū reddit: vt dicit i. 2. etbi. vñ o3 q^o tāto pncipalior sit v^o tē r potior quāto magis r directi^o ordiat in bonū. directi^o aut ad bonū ordināt hoīez v^o tutes q^o sunt cōstitutiue boni q^o ille que sūt ipeditiue eoz q^o abducūt a bono: r sicut iter eas q^o sūt pstitutiue boni tāto aliq^o potior est quāto in maiori bono statuit hoīez: sicut fides: spes: r charitas q^o prudentia r iustitia: ita r inter illas que sunt ipeditiue retrahētū a bono tāto aliqua est potior quāto id qd ab ea ipedit magis a bono retrahit. plus aut a bono retrahunt picula mortis circa q^o est fortitudo: vel delectationes tactus circa q^o est tēperantia q^o quis aduersa circa q^o est patientia. r iō patientia nō ē potissima virtutū. s. deficit non solū a virtutib^o r theologis r prudentia r iustitia q^o directe statuunt hoīem in bono: s. ē r fortitudie r tēperantia q^o retrahunt a maiorib^o ipeditiue. ¶ Ad p^o dōs: q^o patientia d^o habere opus pfectū in aduersis tolerādis ex qbus p pcedit tristitia quā moderat patientia. 2° ira quā moderat māsuertudo. 3° odiū qd tollit charitas. 4° iniustū nocuentū qd pphibet iustitia. tollere. n. pnci pū. vñ iusticiū est pfectius. nec tū sequit si in hoc patientia est pfectior q^o sit pfectior simplr. ¶ Ad 2° dōs: q^o possessio iporat getū dñiū: r iō patientia d^o homo suā aīaz possidere in q^o tū radicitus euellit passiones aduersitatū qbus aīa inquietatur. ¶ Ad 3° dōm: q^o patientia d^o eē radix r custos omniū virtutū non q^o si directe eas causando r pseruādo s. s. solū remouēdo pphibēs.

Ad tertium

sic pcedit. Uidef q^o patientia possit haberi sine g^o tē. Id. n. ad qd rō magis iclinat magis pōt iplere rōnalis creatura: s. magis est rōnabile q^o aliq^o patiāt mala ppter bonū q^o ppter malū. aliq^o aut patiūt mala ppter malū ex ppria v^o tē sine auxilio grē. dicit. n. Aug. in lib. de patientia. q multa in laboribus r doloribus sustinēt hoīes ppter ea q^o vitiose diligūt. s. multo magis hō pōt mala sustinere ppter bonū: qd est vere patientē esse ppter auxiliū grē. ¶ S. s. Aliq^o nō ex ptes in statu grē magis abhorrent mala vitioz q^o corpalia mala. vñ qdam gētiliū legunt multa mala tolerasse ne patriā pderēt: aut aliqd aliud iponestū pmitterent. sed hoc est vere patientē esse. q^o v^o tē patientia possit haberi absq^o auxiliū grē. ¶ S. s. Manifeste apparet q^o aliq^o ppter sanitate corpis recuperandā grauiā qdā r amara patiūt. salus aut aīe non est minus appetibilis q^o sanitas corporis. s. pari rōne p salute aīe pōt aliq^o multa mala sustinere qd est vere patientē eē absq^o auxiliū grē. ¶ S. s. dōs v^o tē: q^o sicut Aug. dicit in li. de patientia: Via desiderioz facit tolerantiā laborū r dolorū r nemo nisi pro eo quod delectat sponte suscipit ferre qd cruciat. r huius rō ē: q^o tristitiā r dolorē s. m. se abhorret aīus. vñ nūq^o eligeret eā pati ppter se sed solū ppter finē. q^o v^o tē illud bonū ppter qd aliquis vult

pati mala sit magis volitū & amatū q̄ illud bonū cui p̄na
tio igerit dolorē quez patiēter toleram⁹. q̄ at aliq̄ p̄ferat
bonū gr̄e oib⁹ n̄alib⁹ bonis ex quoz amissione p̄t dolor
causari: p̄tinet ad charitatē q̄ diligit deū sup̄ oia. vñ mani-
festū ē q̄ patiētia s̄z q̄ ē virtus a charitate causat⁹: s̄z illud
i. ad Cor. 13. charitas patiēs ē. manifestū ē autē q̄ charitas
nō p̄t h̄ri nisi p̄ gr̄as: s̄z illud ad Ro. 5. Charitas dei diffu-
sa ē in cordib⁹ n̄ris p̄ sp̄m sc̄m q̄ dat⁹ ē nobis. vñ p̄s q̄ patiē-
tia nō p̄t h̄ri sine auxilio gr̄e. ¶ Ad p̄mū q̄ d̄m: q̄ in nā
hūana si eēt itēgra p̄ualeret inclinatio rōnis. s̄z in nā corru-
pta p̄ualeret inclinatio cupiscētie q̄ i boie d̄natur. iō p̄nior
ē hō ad sustinēdū mala i q̄b⁹ cupiscētia delectat̄ p̄tialr
q̄ tolerare mala p̄pter bona futura q̄ fm̄ rōnē appetunt.
q̄b⁹ n̄ p̄tinet ad verā patiētia. ¶ Ad 2^m d̄m: q̄ bonū poli-
tice v̄tutis m̄sūratūz ē nāe hūane. iō absq̄ auxilio gr̄e
gratū faciētis p̄t volūtas hūana i illud tendere: licet non
absq̄ auxilio gr̄e dei. s̄z bonū gr̄e ē sup̄nāle. vñ in illud nō
p̄t tēdere hō p̄ virtutē sue nāe: iō nō ē filis rō. ¶ Ad 3^m
d̄m: q̄ tolerātia ē maloz q̄s sustinet p̄pter corporis sa-
nitatē p̄cedit ex amore quo hō nāl̄r diligit suaz carnē. iō
nō ē filis rō de patiētia q̄ p̄cedit ex amore sup̄nāli.

Ad quartum sic proceditur. Uidef q̄ patiētia
nō sit pars fortitudinis. Idē. n. non
ē ps sup̄nā. s̄z patiētia v̄r idē eēt fortitudini: q̄ sic supra di-
ctū ē: p̄p̄t act⁹ fortitudinis ē sustinere. & hoc ē p̄tinet ad
patiētia d̄. n. in li. s̄niaz. Prosper: q̄ patiētia p̄sistit in ali-
enis malis tolerādis. q̄ patiētia nō est ps fortitudinis. ¶ S̄z
Fortitudo ē circa timores & audacias: vt supra habitū est:
& ita ē i irascibili. s̄z patiētia v̄r eēt circa tristitias: & ita v̄r eēt
in cupiscibili. q̄ patiētia nō ē ps fortitudinis s̄z magis p̄e-
rātie. ¶ S̄z Totū nō p̄t eēt sine p̄e. si q̄ patiētia sit ps for-
titudinis fortitudo nunq̄ possit eēt sine patiētia: cū tñ fortis
q̄nq̄ nō toleret patienter mala: s̄z et aggrediat̄ eū q̄ mala
facit. q̄ patiētia nō ē ps fortitudinis. ¶ S̄z 3^m d̄m q̄ Tullius
in sua rhetorica ponit eā fortitudinis partē. ¶ R̄n̄. d̄m
q̄ patiētia ē ps fortitudinis q̄si potētiā: q̄ ad iungit̄ forti-
tudi sicut virtus secundaria p̄ncipali. ad patiētia. n. p̄t-
net aliena mala equanimiter p̄peti: vt Hreg. dicit in qua-
dam homel. in malis autē que ab alijs inferunt p̄cipua
sunt & difficilima ad sustinēdū illa que p̄tinet ad pericu-
la mortis circa que ē fortitudo. vñ p̄s q̄ in ista materia p̄-
cipalitatē tenet fortitudo q̄si vendicans sibi id q̄ p̄nci-
paliter est in hac mā. & ideo patiētia adiungit̄ ei sicut secu-
daria virt⁹ p̄ncipali. ¶ Ad p̄mū q̄ d̄m: q̄ ad fortitudinē p̄t-
net nō q̄si act⁹ sustinere: s̄z illud q̄ est sūme difficile i su-
stinēdo. s̄z sustinere pericula mortis: ad patiētia aut p̄t p̄-
nere sustinētia quozūcūq̄ maloz. ¶ Ad 2^m d̄m: q̄ actus
fortitudinis nō solū p̄sistit in hoc q̄ aliq̄ i bono p̄sistat s̄z ti-
mores futuroz piculoz: s̄z et vt nō deficiat p̄ p̄ntez tristi-
tiam siue dolorē. & ex hac p̄te h̄z affinitatē cū fortitudie
patiētia: & tñ fortitudo ē p̄ncipalr circa timores: ad quoz
rōnē p̄tinet fugere q̄ vitat fortitudo. patiētia v̄o p̄ncipa-
lius ē circa tristitias. nā patiēs d̄r aliq̄ nō ex hoc q̄ nō fu-
git: s̄z ex hoc q̄ laudabilr se h̄z in patiēdo q̄ p̄tialr nocēt:
vt. s̄z nō iordinate ex eis tristē. iō fortitudo ē p̄e in ira-
scibili. patiētia aut in cupiscibili. nec hoc ipedit q̄n patiē-
tia sit ps fortitudinis: q̄ adiūctio v̄tutis ad v̄tutē nō attēdit̄
fm̄ subm: s̄z fm̄ mām vel formā. nec tñ patiētia ponit ps
tēperātie q̄suis v̄traz sit in cōcupiscibili: q̄ tēperātia ē fo-
lū circa tristitias q̄ opponunt̄ d̄lectatōib⁹ tact⁹: puta q̄ sūt
ex abstinentia ciboz vel venereoz. s̄z patiētia p̄cipue ē cir-
ca tristitias q̄ ab alijs iferūt̄ & itez ad tēperātia p̄tinet re-
frenare huiusmodi tristitias sic & d̄lectatōes h̄rias. ad pa-
tiētiaz aut p̄tinet vt p̄ huiusmodi tristitias q̄tēcūq̄ sint.
hō nō recedat a bono v̄tutis. ¶ Ad 3^m d̄m q̄ patiētia p̄t
q̄tū ad aliqd sui poni ps itēgral fortitudinis de q̄ p̄te obie-

ctio p̄cedit: put. s̄z aliq̄ patiēter sustinet mala q̄ p̄tinet ad
pericula mortis: nec ē rōnē patiētie q̄ aliq̄ q̄n opus fue-
rit ifiliat in eū q̄ mala facit: q̄ vt Chry. dicit sup̄ illud Matt.
Uade satanas. In iurys p̄p̄s patiēte eēt laudabile ē. in
iurias autē dei patiēter sustinere nimis ē ipiū. Et Aug. dicit
in q̄dā ep̄la s̄z Marcellinū: q̄ p̄cepta patientie nō h̄rianē
bono reipublice: p̄ quo cōseruādo s̄z inimicos pugnat. fm̄
v̄o q̄ patiētia se h̄z circa q̄cūq̄ alia mala adiungit̄ forti-
tudi vt virtus secundaria p̄ncipali.

Ad quintum sic p̄cedit. Uidef q̄ patientia sit
idē q̄ loganimitas. Dicit. n. Aug. in
li. de patiētia: q̄ patiētia dei p̄dicat̄ nō i hoc q̄ aliqd malū
patiat̄: s̄z i hoc q̄ expectat malos vt cōuertant. vñ Ecc. 5.
d̄r. Altissim⁹ patiēs redditor ē. q̄ v̄r q̄ patientia sit idē q̄
loganimitas. ¶ S̄z Idē nō ē oppositū duob⁹. s̄z ipatientia
opponit̄ loganimitati p̄ quā aliq̄ morā expectat. d̄r. n. ali-
q̄s ipatiēs more sic alioz maloz. q̄ v̄r q̄ patiētia sit idē lō-
ganimitati. ¶ S̄z Sic tps ē q̄dā circūstātia maloz q̄ susti-
nent: ita ē loc⁹: s̄z ex p̄te loci nō sumit̄ aliq̄ v̄r q̄ distiguit̄
a patiētia. q̄ silr nec loganimitas q̄ sumit̄ ex p̄te tēporis: in
quātū. s̄z aliq̄ diu expectat: distiguit̄ a patiētia. ¶ S̄z 3^m d̄m
q̄ sup̄ illo ad Ro. 2. An diuitias bonitatis ei⁹ & patiētie &
loganimitatis p̄tētis: dicit glo. Uf loganimitas a patiētia
differre: q̄ q̄ ifirmitate magis q̄ p̄posito deliquit: susten-
tari p̄ loganimitatē d̄nr: q̄ v̄o p̄tinaci mēte exultat̄ i d̄litus
suis ferri patiēter d̄cedi sūt. ¶ R̄n̄. d̄m q̄ sic magnani-
mitas d̄r p̄ quā h̄z aliq̄ aiuz tēdēdi i magna: ita ē logani-
mitas d̄r p̄ quā aliq̄ h̄z aiuz tēdēdi in aliqd q̄d i lōgiquū
distat. iō sic magnanimitas magis respic̄ sp̄e tēdētē i bo-
nā: q̄ audaciā v̄l timorē siue tristitiā q̄ respiciūt malū: ita
ē & loganimitas. vñ loganimitas maiorē iucietā v̄r h̄re
cū magnanimitate q̄ cū patiētia: p̄t tñ iucire cū patiētia
duplici rōnē. p̄ qdē q̄z patiētia sic & fortitudo sustinet aliq̄
mala p̄ aliqd bonū: q̄d si ex p̄p̄quo expectet̄ facili⁹ ē su-
stinere. si aut i lōgiquū differat̄ difficultē expectatio. mala
āt i p̄ti sustinere difficultē ē. 2° q̄ h̄ ipz q̄d ē differri bo-
nū speratū natū est cāre tristitiā s̄z illud. puer. 13. Spes q̄
differit affligit aiuz. vñ & in sustinēdo huiusmodi afflictio
nē p̄t eēt patiētia sic & in sustinēdo q̄scūq̄ alias circūstan-
tias. Sic q̄ fm̄ q̄ sub eadē rōnē mali p̄tristitias p̄t p̄phen-
di & dilatio boni sperati q̄ p̄tinet ad loganimitatē: & labor
que hō sustinet in p̄tinuata executōe boni op̄is: q̄d p̄tinet
ad p̄stātia: tā loganimitas q̄ ē p̄stātia sub patiētia p̄p̄be-
dunt. vñ & Tullius diffiniēs patiētia dicit: q̄ patiētia ē hone-
statis ac v̄tilitatis cāvolūtaria ac diuturna p̄p̄essio rez ar-
duaz ac difficultū: q̄ dicit difficultū p̄tinet ad grauitatē ma-
li quā p̄p̄e respic̄ patiētia: q̄ v̄o addit̄ diuturna siue diuti-
tina: p̄tinet ad loganimitatē fm̄ q̄ uenit cū patiētia. Et
p̄ hoc p̄s r̄nsio ad p̄mū & fm̄. ¶ Ad 3^m d̄m q̄ illd q̄d ē lō-
giquū loco q̄uis sit remotū a nobis nō tñ ē simplr remo-
tū a nā rez sic id q̄d ē lōginquū tpe. iō nō ē filis rō. & p̄te
rea q̄d est lōginquū loco nō affert difficultatē nisi rōnē tē-
poris: q̄ q̄d ē lōginquū loco a nobis tardi⁹ tpe ad nos p̄t
puenire. ¶ Quartū p̄cedim⁹: tñ cōsiderāda est rō illi⁹ d̄rie
quā glo. assignat: q̄ i bis q̄ ex ifirmitate peccat̄ hoc solum
v̄r ipoztabile q̄ diu p̄seuerat̄ i malo. & iō d̄r q̄ ex logani-
mitate supportat̄. s̄z h̄ ipz q̄ aliq̄ ex sup̄bia peccat̄ ipozta-
bile v̄r. iō p̄ patiētia d̄nr sustineri illi q̄ ex sup̄bia peccat̄.
¶ De perseuerantia. 26. CXXXVII.

Deinde considerandū est de perse-
uerantia & de vicis opposi-
tis. ¶ Circa perseuerantiaz aut q̄runt
quatuor. p̄ v̄r perseuerantia sit v̄tus
2° v̄r sit ps fortitudinis. 3° quō se h̄at
beat ad constantiaz. 4° v̄trū indigeat̄
auxilio gratie.

Ad primum sic pcedit. Videtur qd pfeueratia no sit virtus: qz vt pbs dicit in 7. ethi. pntinentiale est potior qz pfeueratia. s; pntinentia non e virt' vt dicit in 4. ethi. qd pfeueratia no e virt'. ¶ Uirt' e qd recte viuif fm Aug. in li. de libe. ar. s; sic ipse dicit in li. de pfeueratia. nullus pot dicit pfeueratia hie qd diu viuif nisi pfeueret vsq; ad mortē. qd pfeueratia no e virt'. ¶ Immo bñ pfeuerare in ope virtutis requit ad oem virtutē: vt p3 in 2. ethi. s; hoc pntinet ad rōnē pfeueratie. dicit enī Tullius in sua rhetorica: qd pfeueratia est in rōnē bñ pfeuerata stabilis r ppe tua pmanfio. qd pfeuerantia no e spālis virtus s; p dicitio ois virtutis. ¶ Sed cōtra e qd Andronic' dicit qd pfeueratia e habit' eoz qbus imandū e r no imandū r neutroz. sed habit' ordinās nos ad bñ faciēdū aliqd vel omittēdū est virt'. qd pfeueratia est virt'. ¶ Rñ. dōz qd fm p3 in 2. ethi. virtus e circa difficile r bonū. r iō vbi occurrit spālis rō difficultatis vel boni: ibi e spālis virtus. Opus aut virtutis pot hie bonitātē r difficultatē ex duob'. Uno qdē mō ex spē ipsa act' qd accipit fm rōnē ppy obiecti. Alio ex ipsa diurnitate rōis: nā boci p3 qd est diu iistere alii cui difficulti: spālez difficultatē h3. r iō diu pssistere i aliquo bono vsq; ad psumationē pntinet ad spālez virtutē. sic qdē pferatia r fortitudo s; spāles virtutes eo qd altera eaz moderat delectatiōes tactus: qd de se difficultatē h3. altera aut moderat timores r audacias circa picula mortis qd ē h3 se difficile est. ita ē pfeueratia e qdā spālis vt' ad quā pntinet i his vel i alys virtutis opib' diurnitate sustinere put nece ē. ¶ Ad p' qd dōz: qd pbs accipit ibi pfeueratia fm qd aliqs pfeuerat in his i qb' difficultimū ē diu sustinere. non ē aut difficile diu sustinere bona sed mala. mala aut qd sunt picula mortis vt plimū no diu sustinēt: qz vt frequēti cōtra trāseūt. vñ respectu illoz no ē pcpua laus pfeueratie: iter alia aut mala pcpua sunt illa qd opponunt delectationi b' tact' qz huiusmodi mala attendunt circa nece: a vite: puta circa defectū ciboz r alioz huiusmodi qd qnq; iminēt diu sustinēda. non ē aut difficile bec diu sustinere illi qd circa hoc no mlū trāstaf. nec i oppositis bōis mlū delectat sic p3 i tēpato i quo huiusmodi passiōes no sūt vehemētes s; maxie hoc difficile ē i eo qd circa hoc vehemēter afficit: vt pote no hñs pfectā virtutē modificatē has passiōes. r iō si accipiat hoc mō pfeueratia no ē vt' pfecta s; e qdā iperfectū in genere virtutis. si aut accipiam' pfeueratia s; qd aliqs i quocūq; bono difficulti diu pssistit: hoc pot cōuenire etiā haberi pfectā virtutē cui etiā si pssistere sit minus difficile pssisti: nā i bono magis pfecto. vnde talis pfeueratia pot eē virtus: qz pfectio virtutis magis attēdit fm rōnē boni qd fm rōnē difficultis. ¶ Ad 2^m dōm qd eodē noie qnq; noiat r vt' r act' virtutis sic Aug. dicit sup Joan. Fides est credere qd no vides: pot tñ p'gere qd ali quis habeat habitus virtutis: qd tñ no exercet actū: sicut alii quis paup h3 bitū magnificētie cū tñ actum no exercet. qnq; vō aliqs hñs habitū icipit qdē exercere actum: s; no perficit: puta si edificator icipiat edificare: r no ppleat domū. Sic qd dōm ē qd nomē pfeueratie qnq; sumit p habitū quo qd eligit pfeuerare qnq; aut p actu quo qd pfeuerat. r qnq; qdē hñs habitū pfeueratie eligit qdē pfeuerare r icipit exeg aliquādiu pssistēdo: no tñ pplet actū: qz no pssistit vsq; ad finē. Est aut duplex finis. vñ qdē qd ē finis operis. al' aut qd est finis hūane vite. p se aut ad pfeuerantia pntinet: vt aliqs pfeueret vsq; ad terminū virtutis opis: sic qd miles pfeueret vsq; ad finē certamis: r magnificus vsq; ad psumationē opis: sūt aut qdaz virtutes quaz act' p totā vitā debēt durare sic fidei spei r charitatis: qz respicit vltimū finē tot' vite hūane. r iō respectu hāz virtutū qd sūt pncipales no psumat act' pfeueratie vsq; ad finē vite: r fm hoc Aug. accipit pfeueratia p actu pfeueratie psumato.

De pfeueratia

mato. ¶ Ad 3^m dōm qd virtutis pot aliqd continere duplr. Uno ex ppa itentōe finis. r sic diu pssistere vsq; ad finē in bono pntinet ad spālem virtutem qd dicit pfeuerantia que hoc intendit: sic spālem finē. Alio ex cōparatiōe habit' ad subiectum. r sic imobilitate pssistere pfequit quālibet virtutem in qm est qntitas difficile mobilis. ¶ **Ad secundum** sic pcedit. Videt qd pfeuerantia no sit pars fortitudinis: qz vt pbs dicit in 7. ethi. pfeueratia est circa tristitias tact'. s; huiusmodi pntinet ad tēperatia. qd pfeueratia magis ē ps temperatie qz fortitudinis. ¶ P. Ois pars virtutis magis ē circa aliqs passiōes qz virtus moral' moderat. s; pfeueratia non iportat moderatia passiōuz: qz quāto vehemētiōres fuerint passiōes: tāto aliqs fm rōnē pfeueras laudabilior vt. qd vt qd pfeueratia no sit pars alicui' virtutis moralis: s; magis prudētie qd pfcit rōnē. ¶ P. Aug. dicit in lib. de pfeueratia: qd pfeueratia nullus pot amittere. alias aut virtutes pot hō amittere. qd pfeuerantia ē potior oib' alys virtutib'. sed virtus pncipalis ē potior qz ei' pars. qd pfeueratia non est pars alicui' virtutis: s; magis ipsa ē virtus pncipal'. ¶ Sed ē est qd Tulli' ponit pfeueratia pte fortitudinis. ¶ Rñ. dōm qd sic supra dicit ē virtus pncipal' est cui pncipal' ascribit aliqd qd pntinet ad laudē virtutis in qm. s; exercet illud circa ppa mām in qd difficultimū r optimū ē illud obseruare. r fm hoc dicit ē qd fortitudo ē pncipal' virtus: qz firmitatē suat i his in qb' difficultimū ē firmiter pssistere. s; i periculis mortis. r iō nece est qd fortitudini adiūgat sic scōdaria virtus pncipali ois illa vt' c' laus pssistit in sustinēdo firmiter aliqd difficile. sustinere aut difficultatē qd prouenit ex diurnitate boni opis dat laudē pfeueratie: nec hoc ē ita difficile sic sustinere picula mortis. r iō pfeueratia adiūgat fortitudini sic virtus scōdaria pncipali. ¶ Ad p'mū qd dōm qd anxio scōdaria virtutis ad pncipalē no solū attēdit fm māz: s; magis s; modū: qz forma in vnoquoq; potior est qd mā. vñ s; pfeueratia magis videat puenire in mā cū tēperatia qz cū fortitudie: tñ i mō magis puenit cū fortitudie in qm firmitatē suat qd difficultatē diurnitatis. ¶ Ad 2^m dōm qd illa pfeueratia de qd loqur pbs no moderat aliqs passiōes: s; pssistit solū in qdā firmitate rōnis r voluntatis. s; pfeueratia s; qd ponit virtus moderat aliqs passiōes. s; timorē fatigatōis aut defect' diurnitatis: vñ bec virtus ē in irascibili sic r fortitudo. ¶ Ad 3^m dōm qd Aug. ibi loqur de pfeueratia no fm qd noiat habitū virtutis: sed fm qd noiat actū virtutis pntinuatū vsq; in finē: scōz illud Matth. 24. Qui pfeuerauerit vsq; in finem hic saluus erit. r iō rōnē pfeuerantie sic accepte esset qd amitteret: qz iam no duraret vsq; in finem. ¶ **Ad tertium** sic pcedit. Videt qd cōstantia no pntinet ad pfeueratia. Cōstantia. n. pntinet ad pntentia: vt supra dicit ē: s; pntentia dicit a pfeuerantia. qd cōstantia no pntinet ad pfeueratia. ¶ P. Uirt' est circa difficile r bonū: s; in paruis operib' cōstante eē no vt eē difficile: s; solū in operib' magnis qd pntinet ad magnificētia. qd cōstantia magis pntinet ad magnificētia qd ad pfeuerantiam. ¶ P. Si ad pfeueratia pntineret cōstantia in nullo videret a pfeuerantia differre: qz vtrūq; imobilitatem quādā iportat. dnt aut. nā Macrobi' adiuuidit cōstantia firmitati per quā itellr pfeueratia: vt supra dicit ē. qd cōstantia no pntinet ad pfeueratia. ¶ Sed ē qd aliqs dicit eē cōstantia ex eo qd in aliquo stat. s; imanere aliqb' pntinet ad pfeueratia: vt p3 ex diffōne quā Andronic' ponit. qd cōstantia pntinet ad pfeueratia. ¶ Rñ. dōm qd pfeuerantia r cōstantia pueniūt qdē i fine: qz ad vtrūq; pntinet firmiter pssistere in aliquo bono. dnt aut s; ea qd difficultatem afferūt ad pssistēdū i bono. nā virtus pfeueratie ppe fac' firmiter pssistere boiem in bono qd difficultatem qd puenit ex

ipsa diurnitate actus. stantia autem facit firmiter persistere in bono... Ad quartum sic procedit. Uidef qd perseverantia non indiget auxilio gratie...

Ad quartum sic procedit. Uidef qd perseverantia non indiget auxilio gratie. Perseverantia enim est quaedam virtus... Ad primum sic procedit. Uidef qd mollicies non opponit perseverantie...

De vicijis oppositis perseverantie. Qd. CXXXVIII.

Unde considerandum est de vitijis oppositis perseverantie. Et circa hoc queruntur duo...

Ad primum sic procedit. Uidef qd mollicies non opponit perseverantie...

Corin. 6. neq; adulteri neq; molles neq; masculoz cubi

tores: glo. exponit molles. i. patiti. hoc est muliebria patientes. s; hoc opponit castitati. g. mollicies non est viciu oppositum perseverantie... Ad secundum sic procedit. Uidef qd pertinacia non opponit perseverantie...

Ad secundum sic procedit. Uidef qd pertinacia non opponit perseverantie. Dicitur enim Greg. 31. moral. qd pertinacia oritur ex iani gloria...

quā nos victoriā. et hos plūs vocat in. 7. et hī. ichiponome- nes. i. fortis sine. v. l. ydeonomes. i. ppe sine. q. s. pfeuera bant in ppa snia pls q. 03. mollis aut min⁹ q. 03. pfeuerās aut f3 q. 03. vñ p3 q. pfeuerātia laudat sic i medio exis. p tinax at vitupat sic f3 excessus medij. mollis aut f3 dese- ctū. Ad p. g. dō3: q. id aliq. nimis pflit in ppa snia: q. p hoc vult suaz excellētiaz māifestare. et id ozit ex iani glia sic ex cā. dcm ē aut supra q. oppositio vitioz ad vtutes nō attēdit f3 cā3: f3 f3 p. p. sp. 3. Ad 2. dō3: q. p. tinax ex- cedit qdē in hoc q. pflit in aliquo p multas difficultates. b3 tñ aliqua delectationē in fine. sic et fortis et pfeuerās: q. tñ illa delectatio ē vitiosa ex eo q. nimis appetit eas et d. riā tristitia fugit assimilā i cōtinēti v. l. molli. Ad 3. dō3: q. alie vtutes tñ pflitāt i ipet. passionū: nō tñ p. p. laus eaz est ex p. f. s. d. sic laus p. e. u. e. r. a. n. t. i. e. magis videt ex vincendo delectationes. et ideo per- tinacia directe opponitur p. e. u. e. r. a. n. t. i. e.

De dono forti tudinis. 26 CXXXIX.

Inde considerandus est de dono qd rñdet fortitudini qd ē forti tudis donū. Et circaboc qrunf duo. p vtz fortitudo sit donū. 2. qd rñdeat i bñtudib⁹ et fructib⁹.

Ad primum sic pcedit. Ut q fortitudo nō sit donū. Virtutes. n. a. donis differūt. f3 fortitudo ē vt. g. nō o3 poni donū. Act. donoz manēt i p. fia. vt supra habitū ē: f3 act. fortitudis nō manēt in p. fia. d. c. n. Breg. in p. moral. q. fortitudo dat fiducia trepidāt i aduersa q. nul la erūt i p. fia. g. fortitudo nō ē donū. Aug. d. c. in. z. de doc. x. p. a. q. fortitudis ē ab oī transeūtū mortifera iocūdi tate seip3 seqstrare. f3 circa noxias iocūditates seu delecta tōes magis pflit tēperātia q. fortitudo. g. vt q. fortitudo nō sit donū rñdēs vtuti fortitudis. S. 3. d. e. q. f3 a. ii. for- titudo iter alia dona spūs sci p. putat. R. n. d. m. q. for- titudo iportat qdā ai firmitatē: vt supra dcm ē: et bec qdē firmitas ai regrit et in bonis faciēdis et in malis p. ca. u. ē: et p. cipue in arduis bonis vel malis. hō aut f3 p. p. u. i. et z. n. a. lez sibi modū hāc firmitatē i vtroq. pōt h. e. q. nō deficiat a bono p. p. t. e. r. difficultatē vel alicuius ardui operis i plen. di. vel alicuius grauis mali p. f. e. r. e. d. i. et fm hoc fortitudo ponitur virtus specialis vel generalis: vt supra dictū est. f3 vltorius a spū scō mouet alius hoīs ad hoc q. p. u. e. n. i. a. t. ad finē cuiuslibz opis inchoati et euadat quecūq. pericula im minētia. qd qdē excedit nām hūanā. q. n. q. n. nō subest p. a. ti hoīs vt p. e. q. u. a. t. finē sui opis vel euadat mala seu picu la: cū q. n. q. opprimat ab eis in morte. f3 hoc opat spūs san ct⁹ in hoīe cū p. d. u. c. i. t. e. ū. ad vitā. eterna q. ē finis oīum bo. noz ope3 et euasio oīuz piculoz. et hui⁹ rei i fundit quādā fiducia mēti spūs scūs d. r. i. ū. timorē excludēs. et f3 b. fortitudo donū spūs sci ponit. dcm ē. n. supra q. dona respiciūt motionē aīe a spū scō. Ad p. m. u. z. g. d. m. q. fortitudo q. ē vtus p. f. i. c. i. t. alius ad sustinēdū q. cūq. picula: f3 nō suffic. da. re fiducia euadēdi q. cūq. picula: f3 hoc p. t. i. n. e. t. ad fortitudi nē q. est donū spūs sci. Ad 2. dō3: q. dona nō hñt eisdē act⁹ in p. fia. quos hñt i via. f3 ibi hñt act⁹ circa p. f. r. u. i. t. i. o. n. e. z. finis. vñ act⁹ fortitudis ibi ē p. f. r. u. i. t. i. e. plena securitate a la. borib⁹ et mal. Ad 3. dō3: q. donū fortitudis respic vtu tē fortitudis nō solū f3 q. p. f. i. t. i. t. i. i. s. u. s. t. i. n. e. d. o. picula: f3 et f3 q. p. f. i. t. i. t. i. i. q. u. o. cūq. arduo ope faciēdo. et id donū fortitudi nis dirigit a dono p. s. i. l. y. qd vt p. c. i. p. u. e. e. ē d. m. e. l. i. o. r. i. b⁹. bonis.

Ad secundum sic pcedit. Uidet q qra bñtu do. f. b. t. g. esuriūt et sitiunt insti- tiaz: nō rñdeat dono fortitudis. Donū. n. fortitudis nō rñ det vtuti iustitie: f3 poti⁹ donū pietatis: sed esurire et sitire iustitia p. t. i. n. e. t. ad actū iustitie. g. bñtudo ista magis p. t. i. n. e. t.

ad donū pietatis q. ad donū fortitudis. P. f. r. u. i. t. i. e. et si tis iustitie iportat desiderū boni. f3 b. p. p. e. p. t. i. n. e. t. ad cha ritatē cui nō rñdet donū fortitudis: f3 magis donū sapien tie: vt supra hitū ē. g. ista bñtudo nō rñdet dono fortitudi nis: f3 dono sapiētie. P. f. r. u. i. t. i. e. p. s. e. q. u. i. t. ad bñtudies: q. de rōne bñtudis ē delectatio vt d. c. in p. et h. i. f3 i fructib⁹ nō vt aliqd poni qd p. t. i. n. e. a. t. ad fortitudinē: g. neq. bñtudo aliq. ei rñdet. S. 3. d. e. q. d. Aug. d. c. in li. de f. m. o. e. d. n. i. i. m. o. te. Fortitudo p. g. r. u. i. t. e. s. u. r. i. e. t. i. b⁹. laborāt. n. d. s. i. d. e. r. a. t. e. s. gau diū de veris bonis: amorē a terrenis auertere cupientes. R. n. d. m. q. sic supra dcm ē: Aug. attribuit bñtudies donis fm ordinē enūeratōis: p. f. i. d. e. r. a. t. a. t. n. i. aliq. p. u. e. n. i. e. t. i. a. et id q. r. t. a. bñtudine. f. de esurie et siti iustitie attribuit q. r. o. dono. f. dono fortitudis: et tñ ibi aliq. p. u. e. n. i. e. t. i. a. q. sic dcm est: fortitudo i arduis p. f. i. t. i. t. ē aut valde arduū q. aliq. nō solū opa vtiosa faciat q. cōiter d. n. i. r. opa iustitie: f3 q. faciat ea cū i. f. a. t. i. a. b. i. l. i. quodā delectatio: qd pōt significari p. f. a. m. e. et sitis iustitie. Ad p. m. u. z. dō3: q. sic Chry. d. c. sup. Mat. Iustitia h. pōt accipi nō solum p. t. i. c. u. l. a. r. i. s. f3 et vñ q. se b3 ad oīum vtutū opa: vt d. c. in. 5. et h. i. i. q. b. arduū itēdit forti tudo q. est donū. Ad 2. dō3: q. charitas ē radix oīuz do noz et vtutū: vt supra dcm ē. et id q. e. q. d. p. t. i. n. e. t. ad fortitudi nē pōt et ad charitatē p. t. i. n. e. r. e. Ad 3. dō3: q. iter fruct⁹ ponunt duo q. sufficiēter corrūdet dono fortitudis. f. p. a. t. i. e. t. i. a. q. respicit sustinētia maloz. et i. o. g. a. n. i. m. i. t. a. s. q. respicere pōt diuturna expectationē et opationē bonoz.

De pceptis fortitudinis. 26 CXL.

Inde considerandū ē de pceptis for titudis. Et p de pceptis ipsi fortitudis. 2. d pceptis p. t. i. u. eius.

Ad primum sic pcedit. Uide tur q nō pueniē ter in lege dina pcepta fortitudinis tradā tur. Lex. n. noua pfectior ē veteri lege. f3 i veteri lege ponit aliq. pcepta fortitudinis. vt p3 Deut. 20. g. et i noua lege aliq. pcepta fortitudinis dāda fuerunt. P. p. e. c. e. p. t. a. a. f. f. i. r. m. a. t. i. u. a. v. i. d. e. t. e. e. p. o. t. i. o. r. a. p. e. c. e. p. t. i. s. n. e. g. a. t. i. u. i. s. q. z. a. f. f. i. r. m. a. t. i. u. a. i. c. l. u. d. i. t. n. e. g. a. t. i. u. a. f3 nō e. u. e. r. i. o. i. c. o. n. e. n. i. e. t. e. r. g. i. l. e. g. e. d. i. u. i. n. a. p. o. n. i. t. p. e. c. e. p. t. a. f. o. r. t. i. t. u. d. i. s. s. o. l. ū. n. e. g. a. t. i. u. a. t. i. m. o. r. e. p. h. i. b. e. r. i. a. S. o. r. t. i. t. u. d. o. ē. v. n. a. d. e. v. t. u. t. i. b. u. s. p. n. c. i. p. a. l. i. b⁹. vt supra hitū ē. f3 pcepta ordināf ad vtutes sic ad fines. vñ debēt eis p. p. o. r. t. i. o. n. a. r. i. g. et pcepta fortitudinis d. b. n. e. r. ū. t. p. o. n. i. i. t. e. r. p. e. c. e. p. t. a. d. e. a. l. o. g. i. q. s. ū. t. p. n. c. i. p. a. l. i. a. l. e. g. i. s. p. e. p. t. a. S. 3. d. r. i. ū. a. p. p. 3. e. x. t. r. a. d. i. t. i. o. n. e. s. a. c. r. e. s. c. r. i. p. t. u. r. e. R. n. d. m. dō3: q. pcepta legis ordināf ad irētione legislatoris. vñ f3 diuersos fines quos itēdit legislator op3 diuersimode p. c. e. p. t. a. l. e. g. i. s. i. s. t. i. t. u. i. vñ et i reb⁹ hūanis alia sūt pcepta d. m. o. c. r. a. t. i. c. a. a. l. i. a. r. e. g. i. a. a. l. i. a. t. y. r. a. n. i. c. a. f. i. n. i. s. a. ū. t. l. e. g. i. s. d. i. u. i. n. e. ē. v. t. h. o. i. b. e. r. e. a. t. d. e. o. et id pcepta legis d. i. n. e. t. a. d. e. f. o. r. t. i. t. u. d. i. n. e. q. d. e. a. l. y. s. v. t. u. t. i. b⁹. d. a. t. u. r. f. m. q. p. u. e. n. i. t. o. r. d. i. n. a. t. i. o. n. i. m. e. t. i. s. i. d. e. ū. et p. p. h. o. c. d. e. u. t. 20. d. c. n. o. f. o. r. m. i. d. e. t. i. s. e. o. s. q. z. d. i. s. d. e. v. e. s. t. e. r. i. i. m. e. d. i. o. v. t. i. ē. et p. v. o. b. i. s. d. a. d. u. e. r. s. a. r. i. o. s. d. i. m. i. c. a. b. i. t. l. e. g. e. s. a. t. h. ū. a. n. e. o. r. d. i. n. a. n. t. a. d. a. l. i. q. m. ū. d. a. n. a. b. ū. a. f. m. q. u. o. z. p. d. i. t. i. o. n. e. p. e. c. e. p. t. a. f. o. r. t. i. t. u. d. i. s. i. n. h. ū. a. n. i. s. l. e. g. i. b⁹. i. u. e. n. i. u. n. t. Ad p. m. u. z. g. d. m. q. vet. testū habebat tēporalia p. m. i. s. s. a. n. o. u. i. s. a. ū. t. spūalia et eterna: vt Aug. d. c. 3. q. a. u. s. t. ū. et id necariū fuit vt in veteri lege p. p. l. s. i. s. t. r. u. e. r. e. t. q. ū. i. t. e. r. p. u. g. n. a. r. e. d. b. e. r. e. t. e. t. c. o. r. p. o. z. a. l. i. p. t. e. r. r. e. n. a. p. o. s. s. e. s. s. i. o. n. e. a. c. q. r. e. d. a. i. n. o. u. o. a. t. t. e. s. t. ū. i. s. t. r. u. e. d. i. f. u. e. r. t. h. o. i. e. s. q. l. r. spūalr certādo ad possessionē vite eter ne p. u. e. n. i. e. r. e. t. f. m. i. l. l. ū. M. a. t. ii. R. e. g. n. ū. c. e. l. o. z. v. i. p. a. t. i. f. et v. i. o. l. e. t. i. r. a. p. i. ū. t. i. l. l. u. d. vñ et pet. p. c. e. p. t. i. t. i. p. e. t. r. i. v. l. t. i. A. d. u. e. r. s. a. r. i. v. t. d. i. a. b. o. l. t. a. q. l. e. o. r. u. g. i. e. s. c. i. r. c. u. i. t. q. r. e. s. q. u. e. d. e. n. o. r. e. t. c. u. i. r. e. s. i. s. t. i. t. e. f. o. r. t. e. s. i. n. f. i. d. e. et J. a. c. o. 4. R. e. s. i. s. t. i. t. e. d. i. a. b. o. l. o. et f. u. g. i. e. t. a. v. o. b. i. s. q. z. tñ h. o. i. e. s. a. d. spūalia bona tēdentes ab eis retrahi possent p. c. o. r. p. o. z. a. l. i. a. p. i. c. u. l. a. f. u. e. r. ū. t. ē. t. i. n. l. e. g. e. d. i. n. a. d. a. n. d. a. f. o. r. t. i. t. u. d. i. s. p. r. e. c. e. p. t. a. a. d. s. u. s. t. i. n. e. d. a. f. o. r. t. i. t. e. r. t. e. p. o. z. a. l. i. a.

mala: fm illud Matth. 10. Nolite timere eos q occidunt
 corp. Ad 2° dñm: q lex in suis pceptis dz hñc cõem in
 structione. ea vero q sũt agẽda in piculis nõ possunt ad ali
 qd cõe reduci sic ea q sũt vitãda. 7 iõ pcepta fortitudis ma
 gis danẽ negatiue q affirmatiue. Ad tertiu dñm: q sic
 dñm e pcepta decalogi ponunt i lege sic pma pncipia q sta
 tis debet eẽ oib nota. 7 iõ pcepta decalogi debuerũt eẽ pn
 cipalr de actib iusticie i qb manifeste vñ eẽ rõ debiti: nõ
 aut de actib fortitudis: qz non ita manifeste vñ eẽ debitũ
 q aliqs picula mortis non reformidet.

Ad secundum sic pcedit. Videt q iconueniẽ
 ter tradant pcepta in lege diui
 na de pñb fortitudis. Sic. n. paciẽtia 7 pseuerãtia sũt ptes
 fortitudis: ita magnificẽtia 7 magnanimitas siue fiducia:
 vt ex supra dñs p. s. de paciẽtia iueniunt aliq pcepta tra
 dita in lege diua. sũt et 7 de pseuerãtia. g pari rõne de ma
 gnificẽtia 7 magnanimitate aliq pcepta tradi debuerunt.
 C. S. Paciẽtia est vtus maxime necãria cũ sit custos alia
 rũ virtutũ: vt Greg. dicit. s. de aly virtutib danẽ absolue
 te pcepta. nõ g de paciẽtia fuerunt dãda pcepta q itelligan
 tur solũ fm pparatiõẽ a: vt Aug. dicit in li. de pnone dñi
 in monte. C. S. Paciẽtia 7 pseuerãtia sũt ptes fortitudis:
 vt dñm e. s. de fortitudie nõ danẽ pcepta affirmatiua: s. so
 lũ negatiua: vt supra bitũ e. g. et neq de paciẽtia 7 pseuerã
 tia fuerũt dãda pcepta affirmatiua: s. solũ negatiua. C. S.
 3riũ habet ex traditiõẽ sacre scripture. C. R. n. dñs q lex
 diua pfecte iformat hoies de his q sũt necãria ad recte vi
 uedũ. idiget aut hõ ad recte viuẽdũ nõ solũ vtutibus pnci
 palib s. et vtutib scõarys 7 adiuictis. 7 iõ in lege diua sic
 danẽ pueniẽtia pcepta de actib vtutũ pncipaliũ: ita etiã
 danẽ pueniẽtia pcepta de actib scõarys vtutũ 7 adiuictaz.
 C. Ad p^o dñs: q magnificẽtia 7 magnanimitas nõ pti
 nẽt ad gen fortitudis nisi s. qdaz magnitudis excellẽtia
 quã circa ppaz mãs pñderãt. ea aut q pñet ad excellẽtia
 magis cadũt sub pñs pfectiõis q sub pceptis ne citatis.
 7 iõ de magnificẽtia 7 de magnanimitate nõ fuerũt dãda
 pcepta s. magis pñs afflictiões at 7 labores pñtis vite p
 tinet ad paciẽtia 7 pseuerãtia: nõ rõne alicuius magnitudi
 nis in eis considerate: s. rõne ipsius generis. 7 iõ de patien
 tia 7 pseuerãtia fuerũt dãda pcepta. C. Ad 2° dñm: q si
 cut supra dñs e: pcepta affirmatiua tñ semp obligent nõ
 tñ obligant ad semp s. p loco 7 tpe. 7 ideo sic pcepta affir
 matiua q de paciẽtia danẽ sunt accipiẽda fm pparatiõẽ
 animi vt. s. hõ sit parat ea adimplere cũ op fuerit: ita et 7
 pcepta paciẽtie. C. Ad 3° dñm: q fortitudo s. q distiguit
 a paciẽtia 7 pseuerãtia e circa maxima picula in qb e cauti
 agẽdũ: nec o3 aliqd determinari in piculari qd sit facien
 dũ. sed paciẽtia 7 pseuerãtia sunt circa minores afflictiões
 7 labores. 7 iõ magis sine periculo pñt in eis determinari
 qd sit agẽdũ maxime in vniuersali.

De tẽperantia.

26.

CXLI.

Consequenter considerãduz est
 de tẽperantia. Et p qdẽ de ipsa tẽperãtia. 2° d pñb
 ei. 3° de pceptis ipsi. C. Circa tẽperã
 tia aut pñs pñs opz de ipsa tẽperan
 tia. 2° de vitũs oppositiis. C. Circa p^o
 qrunẽ octo. p vtz tẽperãtia sit vt. 2°
 vtz sit vtus spãlis. 3° vtz sit solũ circa xpupiscẽtias 7 de
 lectatões. 4° vtz sit solũ circa delectatões tact. 5° vtz
 sit circa delectatões gust in qũtũ e gust: vel solũ i qũtũ est
 tact qdam. 6° q sit regula tẽperãtie. 7° vtz sit vtus car
 dialis seu pncipalis. 8° vtz sit potissima vtutum.

Ad primum sic pcedit. Vñ q tẽperãtia n sit vt.
 Nlla. n. vt repugnat iclinatiõĩ nãe
 eo q in nob e nãl aptitudo ad vtutẽ: vt dñ i. z. etbi. s. tẽpe
 rãtia retrahit a delectatõib ad quas nã iclinat: vt dñ in z.

etbi. g tẽperãtia nõ est vt. C. S. Virtutes sũt pñe ad i
 uicem: vt supra habitũ e: s. aliq hñt tẽperãtia q nõ habet
 alias vtutes. multi. n. iueniunt tẽperati q tñ sũt auari vel
 timidi. g tẽperãtia nõ est vt. C. S. Cuilibz vtuti rñdet ali
 qd donũ: vt ex supra dñs p. s. tẽperãtie nõ vt aliq donũ
 rñdere: qz iã in supiorib dona oia sũt aly vtutib attribu
 ta. g tẽperãtia nõ e vt. C. Sed e est q Aug. dicit in. 6. muss
 ce. Ea est vt q tẽperãtia noiãt. C. R. n. dñm q sic supra
 dñm e: de rõne vtutis e vt iclinet hoies ad bonũ. bonũ aut
 hois est s. rõne e: vt Dio. dicit. 4. ca. de diu. no. 7 iõ vt hu
 mana e q iclinat ad id qd e fm rõne: maxie aut ad hoc in
 clinat tẽperãtia: nã in ei noie ipozat qdã moderatio seu
 tẽperãtia quã rõ fac. 7 iõ tẽperãtia e vtus. C. Ad p^o dñm
 q nã iclinat in id qd e pueniẽs vnicuiq. vñ hõ nãl appe
 tit delectatiõẽ sibi pueniẽtẽ: qz vñ hõ in qũtũ huiusmodi
 est rõnal: pñs e q delectatões sũt hoĩ pueniẽtes q sũt fm
 rõne: 7 ab his nõ retrahit tẽperãtia: s. poti ab his q sũt
 rõne. vñ p3 q tẽperãtia nõ dñat iclinatõĩ nãe hũane: sed
 puenit cũ ea: dñat tñ iclinatiõĩ nãe bestial nõ subte rõni.
 C. Ad 2° dñm q tẽperãtia s. q pfecte h3 rõne vtutis nõ
 est sine prudẽtia q caret qũq viciõs. 7 iõ illi q caret aly
 vtutib oppositiis viciõs subditi nõ hñt tẽperãtia q e vt: s.
 operant act tẽperãtie ex qdã nãli dispõne: put vtutes q
 dam ipfecte sũt hoib nãles: vt supra dñm e: vt p pñe
 tudinẽ acqstã q sine prudẽtia nõ hñt pñtionez rõnis: vt
 supra dñm e. C. Ad 3° dñs q tẽperãtie et rñdet aliq do
 nũ. s. timoris quo aliqs refrenat a delectatõib carnis: fm
 illud ps. Cõfuge timori tuo carnes meas. donũ at timoris
 pncipalr qdẽ respicẽ deũ e offensam vitat: 7 fm hoc corũ
 det vtuti spei: vt supra dñm est. scõario aut pñt respicere q
 cũq aliqs refugit ad vitãdã dei offensam. maxie aut hõ i
 diget timore diuo ad fugiẽduz ea q maxie alliciũt circa q
 est tẽperãtia. 7 iõ tẽperãtie et rñdet donũ timoris.

Ad secundum sic pcedit. Videt q tẽperãtia
 nõ sit spãlis vt. Dicit. n. Aug. i li.
 de mouib ecclie q ad tẽperãtia pñet deo se itegre icou
 ruptũq suare. s. hoc puenit oi vtuti. g tẽperãtia e vt gñã
 lis. C. S. Ambro. dicit in p de offi. q i tẽperãtia maxie trá
 qlitas ai spectat 7 qñt: s. hoc pñet ad cõem vtutẽ. g tẽ
 perãtia e gñã vtus. C. S. Zullu dicit in p de offi. q decoz
 ab honesto neq separi: q iusta oia decoza sũt: s. decoz
 pñe pñderãt i tẽperãtia: vt ibidẽ dñ. g tẽperãtia nõ e spãl
 vtus. C. S. 3 e q pñs in. z. 4. etbi. ponit eã spãlẽ vtutẽ.
 C. R. n. dñs q fm pñtudinẽ hũane locutiõis aliq noia
 cõia restrigunt ad ea q sũt pncipua iter illa q sub tali cõita
 te pñent: sic nomẽ vrbis accipit anthonomatice p Ro
 ma. Sic g nomẽ tẽperãtie duplr accipi pñt. Uno s. cõi
 tatẽ sue significatiõis: 7 sic tẽperãtia nõ e vt spãlis: s. gñã
 lis: qz nomẽ tẽperãtie significat quãdã tẽperãtie. i. modera
 tiõẽ quã rõ pñt i hũanis opatõib 7 passiõib: qd e cõe in
 oi vtute morali. dñt tñ rõne tẽperãtia a fortitudie et s. q
 vtraz sumit vt vt cõis. nã tẽperãtia retrahit ab his q
 rõne appetitũ alliciũt. fortitudo aut ipellit ad ea sustinen
 da vl aggrediẽda pp q hõ refugit bonũ rõnis. Si vñ cõsi
 deref anthonomatice tẽperãtia s. q refrenat appetitũ
 ab his q maxie alliciũt hoies: sic e spãlis vt: vtpote hñs
 spãlẽ mãm. sic 7 fortitudo. C. Ad pñm g dñm q appetit
 hois maxie corrupit p ea qb alliciũt hõ ad recedẽdũ a re
 gula rõnis 7 legis diue. 7 iõ sic ip3 tẽperãtie nomẽ pñt du
 plr sumi. Uno cõiter. Alio excellẽter: ita 7 itegritas quã
 tẽperãtie Aug. attribuit. C. Ad 2° dñm: q ea circa q e tẽ
 perãtia maxie pñt auz ingetare pp hoc q sũt hoĩ eẽntia
 lia: vt ifra dicit. 7 iõ tráqlitas ai p quãdã excellẽtia attri
 buit tẽperãtie: qñis cõiter pueniat oib vtutibus. C. Ad
 3° dñs q qñis pulchritudo pñt cuius vtuti: excellẽter
 tñ attribuit tẽperãtie duplici rõne. p qdẽ s. rõne cõez tẽ
 perãtie ad quã pñet qdã moderata 7 pueniẽs pportio i